LAISVĖ
WEEKLY
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

LAISVĖ
THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
SAVAITINIS
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje 12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

NO. 64 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, GRUODŽIO (DECEMBER) 1, 1972 OZONE PARK, N.Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ METAI 61-IEJI

KRISLAI

Už amnestiją
Vieni džiaugiasi, o kiti siunta
Dar bus progų
Ir Baton Rouge!
Įkalintas mokslininkas
Vidurio Rytuose

— A. BIMBA —

Po visą šalį vystosi judėjimas už amnestiją jauniems vyrams, kurie iš karinės tarnybos arba nuo karinės tarnybos pabėgo į užsienius. O jų pabėgo daug-ne keli šimtai, net ne keli tūkstančiai, bet keletas desėtkų tūkstančių. Daugiausia jų randasi Kanadoje. Daugelis jų jau turi sukūrę šeimas. Gal beveik visi arba didelė jų dauguma norėtų grįžti į savo gimtąjį kraštą.

Reikia jiems padėti. Reikia kovoti, kad jie visi būtų amnestuoti.

Jie bėgo nuo nelegalaus, neteisingo karo. Jie nenorėjo tokiame kare mirti. Jie niekam niekuo nenusidėjo.

* * *

Niekados, niekados pirmiau tokiu trumpu laiku nebuvo "Naujienuose", "Keleivyje", "Drauge", "Darbininke" ir "Dirvoje" išlieta tiek daug tulžies, paskleista tiek daug šmeižto ir neapykantos prieš Lietuvą, prieš juos vadus ir veikėjus, o ypač prieš menininkus, kiek paskutiniais keliais mėnesiais. Tiems laikraščiams joks purvas nebeliko per purvinu drėbti Tarybų Lietuvai į akis.

Ir kas gi tokį įsiutimą tuose redaktoriuose šiuo laiku iššaukė? Ogi tas, kad mūsų "vargšę" Ameriką šiomis dienomis buvo, taip sakant, tiesiog užplūdę svečiai iš mūsų gimtojo krašto. Jau nekalbant apie pavienius asmenis, ju giminių bei artimųjų pasikviestus, mus, kaip žinia, aplankė net dvi grupės, kiekviena iš daugiau kaip dvidešimt žmonių! Kokie puikūs jie žmonės! Kiek juose talento!

Mes juos sveikinome, mes jais didžiavomės ir džiaugėmės, o lietuvių tautos atplaišos tiesiog išsikraustė iš proto juos šmeiždami ir niekindami.

* * *

Beje, trejetas talentingų menininkų dar tebevieši Amerikoje. Dar turėsime progų juos išgirsti. Antai, Giedrė Kaukaitė ir Gytis Trinkūnas gruodžio 10 dieną koncertuos New Yorke Carnegie Hall, o gruodžio 16 dieną Bostone, ir gruodžio 17 dieną dalyvaus parengime Ozone Parke. Aldona Dvarionaitė dar pasirodysianti New Yorke Town Hall. Šių apylinkių lietuviai raginami pasinaudoti šiomis progomis.

* * *

Louisianos valstijos Baton Rouge mieste seniai veikia didžiulis Southern universitetas. Jo studentų 90 procentų yra negrai.

Kaip beveik visose kitose aukštosiose mokyklose, taip šiame universitete eina protestai prieš netikusias sąlygas. Prieš kelias dienas policija užpuolė studentų užimtą administracijos pastatą ir du studentus šaltakraujiškai nušovė. Toks policijos brutalumas gero nežada.

* * *

Harvardo universiteto profesorius Samuel L. Popkin, dar jaunas, populiarus mokslininkas, pasodintas į kalėjimą. Jo specialybė - Azijos reikalai. Jie įsigilino į Vietnamo karą ir apie jį surinko daug medžiagos. Pasodintas į kalėjimą, gal daugiau kaip metams laiko, už tai, kad jis atsisakė įvardyti tuos žmones, kurie jam suteikė žinių apie Pentagono rolę šiame neteisingame kare.

Sakoma, jog tai pirmas toks atsitikimas visoje šios šalies istorijoje.

* * *

Ir vėl smarkiai paaštrėjo konfliktas Vidurio Rytuose. Beveik kasdien Izraelio lėktuvai puola Siriją. Bet, atrodo, kad šį sykį ir arabai smarkiau atsikerta.

115,000 darbininkų užmušė, pustrečio milijono sužeidė fabrikuose per metus

Washingtonas. - Jungtinių Valstijų fabrikuose per metus užmušama daugiau kaip 115,000 darbininkų, tuo pačiu metu sužeidžiama nemažiau pustrečio milijono darbininkų, tvirtina už saugumą fabrikuose kovotojas Joseph A. Page. Tiek nelaimių ištinka todėl, kad prasilenkiama su saugumo įstatymais, daugiausia, kad išlaikytų skubumo sistemą.

Ralph Nader savo knygoje "Occupational Epidemic" nurodo, kad Nixono administracija tikrai dirba didžiojo biznio naudai ir nepaiso darbininkų sveikatos bei gyvybės saugumo. Didysis biznis daro milžiniškus pelnus, darbininkai paneša visokius nuostolius.

Nacionalinė Saugumo Taryba pripažįsta savo rapor te, kad 1971 metais daugiau kaip pustrečio milijono darbininkų buvo sužeista. Darbininkams nuostoliai siekia arti 30 bilijonų dolerių.

Darbo departamentas ir Kongresas viską darė, kad galėtų sulaikyti saugumo įstatymų griežtą vykinimą ir naujų įstatymų priėmimą.

Laimėjo streiką

Flint, Mich. - 6,700 General Motors darbininkų buvo paskelbę streiką. Jie privertė kompaniją tartis, kaip pašalinti Buick įmonėje skubumą ir laikytis saugumo.

Daugelyje šios kompanijos įmonių kitose valstijose darbininkai tebestreikuoja. Nuo spalio mėn. vidurio įvyko net 12 streikų.

Korupcija imigracijos įstaigose

San Diego, Calif. - Prokuroro raštinė čia pradėjo tirti prasiplėtusią korupciją imigracijos įstaigose Meksikos pasienyje. Surado, kad imigracijos kai kurie pareigūnai užsiima kyšių ėmimu iš narkotistų, ginklų šmugelininkų, prostitučių ir t. t.

Pasirodo, kad panaši korupcija pasklidusi visoje šalyje. Ji pasiekia ir Washingtoną. Manoma, kai kurie pareigūnai gali netekti darbo, bet gali būti ir nubausti.

Rasistų teroras prieš profesorius

Baton Rouge, La. - Pietinio universiteto prezidentas Netterville su savo rasistiniais universiteto pareigūnais jau išmetė iš darbo net 6 profesorius, kurie simpatizavę ir net pamokę studentus kovoti prieš rasizmą.

Kaip žinia, į studentų demonstraciją įsimaišė policija ir užmušė du studentus. Kovotojai prieš rasinę diskriminaciją pasiryžę ir toliau tęsti kovą iki pilno laimėjimo.

87% Negrų balsavo už McGoverną

Washingtonas. - Politinių studijų centras skelbia, kad 87% visų rinkimuose dalyvavusių juodųjų balsavo už Mc Governą.

1968 m. Humphrey gavo 90% visų balsavusių juodųjų.

Graikijos studentai prieš fašizmą

Atėnai. - Graikijos universiteto studentai sudarė demonstraciją. Jie šaukė: "Mes norime laisvų rinkimų". "Fašizmas turi būt sulaikytas". Policija išskirstė demonstraciją, 4 studentus areštavo.

Studentai sudarė savo organizaciją ir išsirinko vadovybę.

Rasizmas sudaro taikai pavojų

New Yorkas. - Jungtinių Tautų komisija kovai prieš rasizmą buvo sušaukusi konferenciją lapkričio 10-11 dienomis.

Konferencijos dalyviai pasisakė, kad rasizmas yra pavojingas žmonijai ir pasaulio taikai. Visi sutiko kovoti rasizmą visur, kur tik jis pasireiškia.

Bostone policija vartojo lazdas, šautuvus, šunis ir arklius prieš antikarinius demonstrantus. Šunys drasko kovotojus. Demonstracijoje dalyvavo daugiau kaip 8,000 kovotojų prieš karą. Jie reikalavo Nixoną pasirašyti taikos sutartį.

NAUJIENOS IŠ LIETUVOS

PRIETAISAS AKLŲJŲ SPAUDAI

Kaunietis Viktoras Rakauskas, Kauno aklųjų vidurinės mokyklos pedagogas, prieš kelerius metus patobulino lentelę, kurią naudoja aklieji, rašydami vadinamuoju aklųjų Brailio raštu, kuris pagrįstas kombinuota šešių taškų abėcėle, skaitmenimis ir skyrybos ženklais.

Bet V. Rakauskas užsibrėžė sudėtingesnį uždavinį - išrasti prietaisą reljefiniu Brailio raštu akliesiems spausdinti įvairius leidinius ir knygas. Po įtempto ir atkaklaus darbo jis ir šį prietaisą pagamino. Neseniai V. Rakauskas iš Išradimų ir atradimų komiteto gavo autorinį liudijimą, kuriame pažymėta, kad jo prietaisas pripažintas išradimu.

K. PEPEČKYS

"SACHARA" PALEI ROKIŠKĮ

Dar vaikystėje visi esame girdėję apie Sacharos dykumą. Tačiau yra ir Sacharos pelkynai. Ir ne kur Afrikoje, o už šešeto kilometrų į vakarus nuo Rokiškio. Šią beveik 200 hektarų užimančią aukštapelkę supa Kavoliškių-Panemunėlio miškai. Pelkyne durpių klodai siekia ketvertą metrų. Jau daugeli metų rokiškėnai "Sacharoje" kasa durpes kraikui.

Durpių ištekliai skaičiuojami milijonais kubinių metrų. Prie "Sacharos" įsikūrusi darbininkų gyvenvietė.

M. GRINIŪTĖ

PIRMOJI SEZONO PREMJERA

ŠIAULIAI (ELTA). Į pirmąją šiame sezone premjerą žiūrovus pakvietė Šiaulių dramos teatras. Jo kolektyvas pastatė žinomų tarybinių dramaturgų V. Dychovično ir M. Slobodskojaus dviejų dalių vodevilį "Savaitgalio pokštai".

Šį nuotaikingą spektaklį režisavo Kazys Tumkevičius. Dekoracijų autorė - Lietuvos TSR nusipelniusi meno veikėja Joana Taujanskienė.

LIAUDIES MEISTRŲ KŪRYBOS PARODA

JONIŠKIS (ELTA). Rajono kultūros namuose atidaryta TSRS 50-mečiui skirta Šiaulių zonos liaudies meistrų kūrybos paroda.

Joje eksponuojama apie 400 tekstilės, keramikos, medžio, metalo, gintaro ir kitų dirbinių, kuriuos pateikė 120 autorių.

TRUMPAI IŠ VISUR

BONNA. - Vakarų Vokietijos vidaus reikalų ministerija raportuoja, kad 1971 metais buvo papildyta 2,441,413 kriminalysčių. Tik apie 47% kriminalysčių buvo tyrinėjama. Ministerija pripažįsta, kad kriminalizmas didėja.

MASKVA. - Sukurta TSRS-Vokietijos Federalinės Respublikos draugija, kuri rūpinsis palaikyti draugiškus santykius tarp abiejų šalių žmonių.

DACCA. - Bangladešas nuteisė visam gyvenimui kalėti dr. A. M. Maliką, buvusį Rytų Pakistano gubernatorių, kuris buvo paskelbęs karą Bangladešui.

NEW DELHIS. - Indijos plieno pramonė žymiai pakilo nuo pusaštunto milijono tonų iki 15 milijonų gamybos.

MASKVA. - Tarybų Sąjungos prekyba su Prancūzija per 10 metų padarė daug pažangos ir abiem šalim naudos, čia atvykęs Prancūzijos pramonės ministras Charbonelis pareiškė.

WASHINGTONAS. - Senatoriaus Philip Hart žmona Jane, grįžusi iš Šiaurės Vietnamo, spaudos konferencijai pasakė, kad amerikiečių lėktuvais bombardavimas žymiai sutvirtina vietnamiečių vieningą ryžtą tęsti kovą prieš agresiją.

Kissingeris nesusitaręs grįžo; Šiaurės Vietnamas kaltina prez. Nixoną

Washingtonas. - Henry Kissingeris, po 6 dienų pasitarimų su Šiaurės Vietnamo atstovu Tho, grįžo namo iš Paryžiaus ir raportavo prez. Nixonui apie pasitarimų rezultatus. Pasirodo, Šiaurės Vietnamas nesutiko daryti daugiau nusileidimų, reikalavo pasirašyti spalio mėn. padarytą sutartį, kuri turėjo būt pasirašyta spalio 31 d., bet Nixonas nesutiko pasirašyti.

Šiaurės Vietnamas kaltina Nixoną už karo tęsimą Indokinijoje ir pataikavimą Pietų Vietnamo diktatoriui Thieu, kuris visai nenori karą baigti. Thieu ieško visokių priekabių, kad tik sutartis nebūtų pasirašyta.

Mūšiai tebesiautėja visuose frontuose. Amerikiečių lėktuvai tebemėto bombas Indokinijoje. Šiuo metu amerikiečiai prarado keletą lėktuvų. Kartu keletas lakūnų pateko nelaisvėn.

Jau buvo vilties, kad amerikiečiai karo belaisviai grįš namo dar prieš Naujus metus. Bet dabar nebesimato tos vilties. Laukiama, ką duos Kissingerio pasitarimai su Tho gruodžio 4 d. Paryžiuje.

Draudžia remti rasistų mokyklas

Washingtonas. - Federalinis teisėjas uždraudė Sveikatos, Švietimo ir Gerovės departamentui finansiniai remti kolegijas ir universitetus, kur tebepraktikuojama rasinė diskriminacija.

Daugiausia šis draudimas taikomas Louisiana, Mississippi, Oklahoma, Florida ir N. Carolina kolegijoms ir universitetams, kurie tebepraktikuoja rasinę segregaciją.

Maisto kainos kyla nedarbas didėja

Bonna. - Vakarų Vokietijoje per 12 mėnesių maisto kainos pakilo net 8%. Tuo pačiu metu ir nedarbas pakilo 20,200. Dabar V. Vokietijoje yra 215,000 bedarbių.

Kancleris Brandtas, laimėjęs parlamentinius rinkimus, turi daug galvosūkio, kaip sulaikyti kainų kilimą, nedarbo didėjimą ir infliaciją.

Kaltina Nixoną

New Yorkas. - Jaunųjų Darbininkų Išsilaisvinimo Sąjunga kaltina ir prez. Nixoną už dviejų studentų užmušimą Baton Rouge, La.

Sąjunga nurodo, kad Nixonas parodo prielankumą pietinių valstijų rasistams. Sąjunga kviečia visus protestus siųsti ir Nixonui.

Pakeitė penkiems šimtams lytį

Washingtonas. - Jungtinėse Valstijose per pastaruosius 6 metus lyties specialistai pakeitė penkiems šimtams žmonių lytį. Dar yra visa eilė tokių, kurie nori pakeisti lytį.

Jie yra nenormaliai lytiniai apsigimę. Vieni gyvena kaip vyrai, kiti - kaip moterys. Po operacijos jie pasidaro normalūs.

Kuba tarsis su Jungt. Vastijomis

Washingtonas. - Kubos valdžia informavo, kad sutinka tartis su Jungtinėmis Valstijomis lėktuvų grobikų klausimu.

Paskiausieji trys Amerikos lėktuvo grobikai dabar laikomi Kubos kalėjime ir ruošiamas jiems teismas.

200,000 darbininkų laimėjo streiką

Beirutas. - Daugiau kaip 200,000 Lebanono darbininkų laimėjo streiką. Darbdaviai patenkino darbininkų reikalavimus.

Streikui vadovavo Generalinė Darbo Konfederacija. Jį rėmė visos pažangiosios organizacijos, tarp kurių yra ir Komunistų partija. Masinės laidotuvės įvyko dviejų žuvusių darbininkų susirėmime su policija.

Prasidėjo saugumo pasitarimai

Helsinkis. - Lapkričio 22 d. čia prasidėjo Europos valstybių atstovų pasitarimai Europos saugumui konferencijos sušaukimo klausimu. Pasitarimuose dalyvauja ir abiejų Vokietijų atstovai.

Konferencijai šaukti siūlymą pateikė Varšuvos sutarties (socialistinių šalių) sąjunga 1966 metais. Dabar jau einama prie konferencijos sušaukimo.

Airių klubai prieš Nixono programą

New Yorkas. - Jungtinėse Valstijose ir Kanadoje gyvuojantys airių respublikonų klubai lapkričio 14 d. paskelbė pareiškimą, kuriame pasisako prieš Nixono administracijos programą.

Klubai nesutinka su Nixono politika Šiaurės Airijos ir Vietnamo karo klausimu. Klubai remia Šiaurės Airijos katalikų veiklą, reikalauja baigti karą Indokinijoje.

LAISVĖ

LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.
Published Fridays, except in case of Hollidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $9.00	Canada, Lat. Amer., per year, $10.00
United States, per 6 months 5.00	Canada, Lat. Amer. 6 months $5.50
Queens Co., per year $10.00	Foreign countries, per year, $12.00
Queens Co., per six months $5.50	Foreign countries, 6 months, $6.50

Vakarų Vokietija nauju keliu

Keliomis dienomis pirmiau viso pasaulio dėmesys buvo nukreiptas į prezidentinius rinkimus musų Jungtinėse Amerikos Valstijose, o paskui, nespėjus atsikvėpti po šių rinkimų rezultatų, visų akys nukrypo į rinkimus Vakarų Vokietijoje. Kartais jau atrodydavo, kad ten reakcinė Krikščionių Demokratų Partija nuvers Socialdemokratų Partijos ir Laisvųjų Demokratų Partijos koalicinę valdžią. Netrūkdavo pranašų, kurie sakė, kad tik reikia naujų rinkimų, o juose koalicininkai bus supliekti ir premjero Willy Brandt vadovybei bus galas.

Bet rinkimai įvyko lapkričio 22 dieną, ir tokiems pranašams teko skaudžiai nusivilti. Gana didele balsų dauguma laimėjo minėtos dvi koalicinės partijos, ir Willy Brandt pasilieka prie Vakarų Vokietijos vairo. Naujajame parlamente šios dvi partijos turės didesnę daugumą, negu turėjo senajame. Premjeras Brandt bus drąsesnis vairuoti šalies laivą ta pačia kryptimi, kurią jis buvo V. Vokietijai paėmęs paskutiniais porą metų, ne tik sumegzti ryšius bet ir bendradarbiauti ne tik su Rytų Vokietija, bet ir su Tarybų Sąjunga, su Lenkija ir su visais kitais socialistiniais kraštais. Matyt, pavyko jam įtikinti daugumą vokiečių, kad tai vienintelė teisinga ir išmintinga tarptautinė politika. Gi šiai politikai visomis keturiomis priešinosi krikščionys demokratai ir kiti reakciniai elementai, kurie siekė V. Vokietijos užsieninę politiką pasukti atgal į prieškarinius hitlerinius laikus. Gerai, kad jiems šiuose rinkimuose nepavyko. Brandtą galima pasveikinti už tarptautiniuose santykiuose V. Vokietijos įvedimą į naują kelią.

Labai įdomu dar ir tas, kad, būtent, tiek Nixonas pas mus, tiek Willy Brandt V. Vokietijoje rinkimus laimėjo kaip tik tarptautinių santykių pagrindu. Prezidentas Nixonas kaip tik irgi pasuko šios šalies užsieninę politiką tuo pačiu keliu, būtent, linkui pagerinimo santykių su socialistiniu pasauliu. Ypatingai populiarus jo siekimas įvairiomis sutartimis pagerinti santykius ir praplėsti bendradarbiavimą su Tarybų Sąjunga.

Tas akyvaizdžiausiai parodo, kad ne tik Jungtinių Valstijų ir V. Vokietijos, bet viso kapitalistinio pasaulio žmonės, lygiai taip, kaip ir socialistinio pasaulio, giliausiai trokšta dviejų dalykų: pasaulinės taikos ir sumažinimo militarinio ginklavimosi naštos. Jiems vis aiškiau ir aiškiau darosi, kad tam pasiekti tėra vienas kelias: taikus tarp tautų ir valstybių sugyvenimas ir bendradarbiavimas.

Kaip iš čia žiūrint atrodo, tai Vokietijos rinkimuose naminiai reikalai buvo pastumti į antrąją vietą. Dalykas tame, kad tais reikalais didelio pagrindinio skirtumo tarp krikščionių demokratų ir socialdemokratų jau seniai nebesimato. Jau seniai socialdemokratai ne tik iš savo programos, bet ir iš propagandos laukan išjojo patį žodį marksizmas. Nusidėjimu laikoma net ir kalbėti apie klasių kovą, apie nuvertimą kapitalizmo ir sukūrimą socialistinės santvarkos. Taigi, ir praėjusieji rinkimai nieko nepakeitė šalies vidiniuose reikaluose.

Tik trečdalis laiko bepaliko

Tik vieną mėnesį beturime iki šių metų pabaigos, kada dabartinis "Laisvės" vajus turi, pagal nutarimą, pasibaigti. Nuoširdžiausiai prašome visus skaitytojus į tai atkreipti savo dėmesį. Labai garbinga ir gražu būtų, jeigu pasibrėžtus tikslus pasiektumėm nustatytu laiku ir vajaus nereiktų pratęsti iki po Naujų metų.

Laikas atsisakyti šios beprotybės

Po visą šalį sklinda gandai iš Washingtono, kad prezidentas Nixonas galvoja apie pakeitimą šios šalies politikos Kubos klausimu. Esą kalbama apie tam tikras derybas su Kuba. Pav., sakoma, kad greitoje ateityje bus pradėta tartis dėl lėktuvų grobimo ir skraidinimo į Kubą problemos. Kubos vyriausybė tuos "gandus" sutinkanti labai prielankiai.

Iki šiol Amerikos nusistatymas Kubos klausimu buvo didžiausia diplomatinė ir visokia beprotybė. Jos tikslas buvo priversti kubiečius atsisakyti jų pasirinkto socialistinio kelio į naują rytojų. Niekas iš to neišėjo, negalėjo išeiti. Jau seniai buvo laikas Washingtonui tos politikos atsisakyti.

Redakcijos atsakymas

A. OBELIENIUI, Kaunas. - Labai ačiū už laišką. Bet gaila, kad mes negalime jums padėti savo tėvo palikimą Amerikoje susilieškoti. Tokiais reikalais mes neužsiimame. Kreipkitės prie savo valdžios, gal ji jums pagelbės.

Ta pačia proga primename ir visiems kitiems mūsų laikraščio skaitytojams Tarybų Lietuvoje, kad jokiais turto palikimų reikalais prie mūsų nesikreipkite. Jokios galimybės jums patarnauti mes neturime. Labai atsiprašome.

Kas ką rašo ir sako

PLAČIAI NUŠVIESTA LEONO PRŪSEIKOS VEIKLA

Čikagiečių "Vilnyje" net trijuose numeriuos (lapkričio 8, 9 ir 10 dienomis) buvo atspausdintas platus Broniaus Raguočio, istoriko, žurnalisto, docento, straipsnis apie buvusio mūsų Amerikos lietuvių veikėjo ir žurnalisto Leono Prūseikos gyvenimą ir veiklą Lietuvoje dar prieš atvykimą į Jungtines Valstijas 1911 metais. Tai labai daug gražios, kruopščiai surengtos informacijos. Iš straipsnio skaitytojai sužino, kad jau tada velionis buvo laikraščių korespondentas ir veiklus kovotojas prieš carinį despotizmą.

Mes manome, kad šita Raguočio informacija įeis į didesnį darbą, nušviečiantį viso Prūseikos gyvenimo veiklą. Jeigu Lietuvoje tokio darbo dar niekas nėra pradėjęs, tai artimoje ateityje turėtų jo imtis. Gal ir pats draugas Raguotis galėtų apie tai pagalvoti.

IRGI NUOMONĖ APIE NIXONO LAIMĖJIMĄ

Koks ten rinkimų tyrinėjimo įstaigos galva Daniel Hankelovich prisimygęs teigia, kad Richardą Nixoną lapkričio 7 dieną prezidentu mums išrinko Tarybų Sąjunga. Jis net savo kolumnai ("Long Island Press", lapkr 19 d.) uždėjo antraštę: "Nixon can thank the Soviets". Buvę šitaip: Kai Amerika užminavo Šiaurės Vietnamo uostą Haiphong, visi manė, kad Tarybų Sąjungos vyriausybė tuojau atšauks prezidento Nixono vizitą į Maskvą, ir tarp šių dviejų didžiųjų valstybių įvyks ginkluota konfrontacija. Bet tarybinė vyriausybė to nepadarė. Ji "nusileido": ne tik vizito neatšaukė, ale dar gi mūsų prezidentą gražiai priėmė, su juo daug tarėsi ir padarė net kelias sutartis.

Nixonas laimėjo. Jo prestižas Amerikos žmonėse aukščiausiai iškilo. Ir todėl jie milžiniškoje daugumoje balsavo už jo perrinkimą dar ketveriems metams.

Bet kolumnistas Roy Wilkins priėjo kitokios išvados. Jis teigia, kad Nixonas laimėjo savo nusistatymu prieš juoduosius žmones. Jam pavyko baltuosius piliečius įtikinti, kad, jeigu laimės Nixonas, tai nebus vaikai autobusais gabenami į mokyklas pasiekimui rasinės integracijos, kad negrams bus užkirstas kelias įkelti kojį į baltaisiais apgyventus mūsų priemiesčius, ir kad tose apylinkėse nebus statomi žemomis nuomomis namai, į kuriuos būtų įleisti juodieji žmonės.

Bet Mr. Wilkins visus užtikrina, kad "nepaisant kai kurių baltųjų ateivių, kurių daug į šią šalį atvyko tik per paskutiniuosius 50 metų, Amerikos negrai nesės į laivus ir niekur kitur nenuplauks. Ši šalis yra jų šalis. . . . Nixonas yra prezidentas nebaltųjų žmonių, kaip ir baltųjų. Visi kartu traukime pirmyn tomis problemomis, kurios yra bendros mums visiems - ne baltiems, ar juodiems, bet visiems amerikiečiams".

VALIO ANTANUI SNIEČKUI!

Suminėjęs poetų Giros ir Mikuckio pirmiau ir vėliausiu laiku žurnalisto Vytauto Alseikos pakeitimą nuomonės apie Lietuvą ir jos socialistinę santvarką, giliai atsidusęs, diūdnu balsu, So. Bostono menševikų laikraščio redaktorius Sonda sako:

"Vargu čia kokie komentarai dar yra reikalingi. Ta proga pasismaginimui galime tik įsivaizduoti, kad štai koks nors ateities Vliko pirmininkas ima ir "apsisprendžia" ne tik grįžti į sovietinę Lietuvą, bet perimti tenai ir "Gimtojo krašto" redagavimą, aiškindamasis, kad 50 metų buvo suklydęs. . . Ir ką mes tada?

Manome, kad tokiais atvejais turime visai rimto pagrindo Antaną Sniečkų labiau gerbti už jo pažiūrų pastovumą ir mūsų veiksnius toli pralenkianti gudrumą. . ."

TEISINGAI BARA IR SMERKIA

"Long Island Press" kolumnistė Frances Tylor tame laikraštyje lapkričio 19 dieną kalba apie Amerikos filmus ir jų darytojus. Net savo kolumną ji pavadino "Robesono filmai keistai ignoruojami". Kalba eina apie įžymųjį komunistą, sportininką, veikėją, dainininką, aktorių. Jis dabar jau senas žmogus, niekur iš namų nebeišeina. Bet jis savo laikais sukūrė net dvylika labai rimtų, gražių socialinėmis temomis filmų. Jie visiškai pamiršti, ignoruojami.

Paul Robesonas, sako Miss Taylor buvo Rogers universitete futbolės sporto žvaigždė, bet jo nuotraukos nesimato "Football Hall of Fame". Jis vaidino vadovaujančias partijas tokiuose veikaluose kaip "Othello" ir "Showboat". Jis yra atlikęs šimtus koncertų.

Bet kodėl jis yra "pamirštas" arba ignoruojamas? Nors kolumnistė to atvirai nepasako, bet mums aišku ir be to: Paul Robesonas mūsų šalies viešpačių akyse papildė dvi "nuodemes": vieną, kad jo odos spalva yra juoda, ir kitą, kad jis yra komunistas.

VIETNAMO KARĄ BUVĘ GALIMA BAIGTI 1965 METAIS

Žinių agentūros "UPI" reporteris Aline Mosby rašo iš Paryžiaus apie vietnamietį generolą N. Khan, kuris yra iš Pietinio Vietnamo ištremtas. Bet per vienuolika mėnesių 1964-1965 metais jis buvo Pietinio Vietnamo premjeru ir paskui per vieną dieną net prezidentu. Bet jo vadovaujama valdžia buvo 1965 metais nuversta. Dabar paaiški, kad tai buvo Jungtinių Valstijų valdžios darbas.

Tai visa dabar gen. Khanh iškelia aikštėn. Jis teigia, kad šį karą buvo galima baigti 1965 metais, ir jis būtų buvęs baigtas, jeigu jo valdžia nebūtų buvus nuversta. Generolas Khanh priešinęsis karo vietnamizavimui. Bet Amerikai tas nepatiko. Vietoje jo vadovaujamai Pietų Vietnamo vyriausybei padėti karą baigti, ją nuvertė. Amerika pradėjo ten siųsti milžiniškas armijas. Ir skerdynės tebesitęsia.

Laiškai Redakcijai

Gerbiamas Redaktoriau!

Labai prašau į "Laisvę" įdėti šį pranešimą.

Aš gaunu iš Lietuvos laiškus, kuriuose klausia, kodėl aš jiems nerašau laiškų. Dalykas tame, kad aš, atvažiavęs į New Jersey valstiją atostogų (vakacijų), susirgau. Gavau smūgį. Jau keturi mėnesiai kaip čia randuosi. Jau pradedu ant savo kojų vaikščioti. Atsiprašau visų, kuriems negalėjau parašyti.

JUOZAS STANELIS

Anthony Bimba, Editor

Dear Anthony,

I just read Friday's "L" which I got yesterday and couldn't believe what I read that Lillian had such a serious accident.

What else can happen? We need everyone so much to carry on - but life and fate keep changing our lives.

I suppose you know that I had a heart attack this summer June 23rd - spent 7 weeks in the hospital and still under doctor's care.

He says I'm making progress although I still get some chest pains - but I limit my activities. Never thought I'd become a heart victim.

Do hope that your health is good. Say hello to my old friends at "Laisvė".

Sincerely,

FRANCES PAKALNIŠKIS

"LAISVĖS" REDAKCIJAI.

Šiomis dienomis Kauno viešoje bibliotekoje LTSR literatūros muziejus kartu su minėta biblioteka surengė Lietuvos rašytojo-poeto Maironio šimto dešimtųjų gimimo metinių minėjimą. Minint šią sukaktį, bibliotekos salė buvo perpildyta. Susirinko įvairiaus amžiaus žmonės. Gana skaitlingai dalyvavo moksleiviai.

Minėjimą atidarė LTSR literatūrinio muziejaus direktorė Marija Macijauskienė. Pranešimą apie poeto kūrybą ir gyvenimą paskaitė Vilniaus Pedagoginio instituto dėstytoja filologijos mokslų daktarė Vanda Zaborskaitė.

Savo atsiminimus apie poetą Maironį papasakojo jo giminaitė E. Babonienė, mokytoja pensininkė Aldona Vokietaitytė, aktore pensininkė A. Vainiūnaitė-Kubertavičienė ir kiti.

Po minėjimo jo dalyviai apžiūrėjo parodą - poeto kūrybą ir jo gyvenimo nuotraukas. Šią parodą surengė LTSR literatūros muziejus drauge su biblioteka.

K. ŽAKAVIČIENĖ
Mokytoja pensininkė

Kaunas, 1972.XI.5

IŠ "ARTOJO KOLŪKIO"

Kapsukas, 1972.XI.3.

Mieli Draugai!

Šiandien noriu pasidalinti mintimis apie praėjusias talkos kolūkiams dienas, tuo labiau, kad yra balsų ir iš anapus, girdi, kam tos tokios talkos reikalingos, tai tik mokinių varginimas, anksčiau jų nebuvo reikalinga ir t. t.

Reikalinga pasakyti, kad tokios talkos nėra naujas dalykas. Jos buvo praktikuojamos eilėje užsienio valstybių dar prieš karą. O tokią masinę jaunimo talką kolūkiuose iššauke būtinybė gelbėti derlių. Vasara buvo gera, derlius puikus, o kai atėjo nuėmimo laikas, orai pabiūro, nespėta nuimti, tuo labiau, kad į pažlugusias dirvas žemės ūkio technika nevisad galėdavo išeiti. Tai mačiau ir pats.

Mane su grupe merginų paskyrė į "Artojo" kolūkį, maždaug 25 km. į šiaurę nuo Kapsuko.

Kolūkis nėra didelis, apie 1,050 hektarų. Žemė nebuvo drenuota, ne pati geriausia, todėl ir kolūkis ilgesnį laiką užimdavo vieną paskutinių vietų rajone.

Atėjus į kolūkį naujam pirmininkui J. Vosyliui, pavaduotojui ir agronomui N. Šiupieniui, vaizdas pradėjo keistis į gerąją pusę. Išbrista iš atsiliekančių gretų, padidėjo kolūkiečių atlyginimas, kas savo ruoštu paskatino sparčiau dirbti.

Na, pagalvojus, kolūkis neperstipriausias, todėl ir mums bus ne pyragai. Bet apsirikau, pamačiau dygstančius mūrinius kolūkiečių namus, prie medžių rūpintojėlius. Niekas jų čia neliečia, kaba nuo seniausių laikų.

Kolūkiečiai talkininkus priėmė labai nuoširdžiai, tik padejavo, kad mažokai atvyko, tuo labiau, kad šiuo sunkiu laikotarpiu darbo rankų labai trūksta.

Apgyvendinti buvome gerose patalpose, kolūkio vadovybė labai mumis rūpinosi, kad nieko netrūktų. Todėl ir merginos buvo patenkintos, tuo labiau, kad už darbą buvo žadėta apmokėti.

Pagrindinis mūsų darbas buvo bulvių rinkimas, o jų buvo nemaža.

Pirmoji diena buvo prasta, apsiniaukusi, bet į laukus išėjome. Dasikapstėme iki pusės lauko, o čia kad trenkė lietus - nei bėgt, nei dirbt! Pasislėpėme kas po mašinomis, kas kabinose, ir taip pratupėjome.

Visą sekančią savaitę oras buvo labai gražus, todėl ir darbas tirpte tirpo rankose. Kol mašinos su bulvėmis nuvažiuoja, kol kitos atvyksta ir persirikiuoja, gauni pasilsėti. Darbas, tiesa, monotoniškas, nelengvas, bet reikalinga išnaudoti kiekvieną akimirką, kad išgelbėtum derlių. Merginos tai suprato.

Kad darbas vyktų sparčiau, keturios balsingos kolūkietės susibūrė į rateli ir, dainuodamos senas lietuviškas dainas, rinko bulves. Dainos gražios, įdomios, reikės kada nors su magnetofonu atvažiuoti užrašyti.

Sekančią savaitę orai vėl pabiūro, ėmė purkšnoti, pasidarė nemalonu laukuose, bet ką darysi, čia yra visuomeninis reikalas, tuo labiau, kad eilėje Tarybų Sąjungos vietų nuo baisios sausros žuvo visas derlius.

Būnant kolūkyje, kultūros namai ir nauja kontora buvo tik įpusėti, šiandien jie užbaigti, ir ryt bus spalio švenčių minėjimas ir įkurtuvės.

Malonu matyti stiprėjantį kolūkį, dar maloniau girdėti kolūkiečių ir vadovų žodžius, kad po poros metų, kai dar tvirčiau atsistosime ant kojų, mūsų nepažinsite.

Tokios tad naujienos iš kolūkio. Na, o apie šventinius koncertus skirtus TSRS 50-mečiui, sekantį sykį.

Daug laimės, sekmės.

Jūsų,

V. GULMANAS

Nevisai taip pasakyta

"Laisvės" praėjusioje laidoje "Kas ką rašo" skiltyse atsiprašoma kanadiečių už nedalyvavimą jųjų "Liaudies Balso" sukaktyje. Gerai. Bet neteisingai pasakyta, kad "jau po jubiliejinio parengimo sužinojome, jog dėl tam tikrų susidėjusių sąlygų" Ieva Mizarienė negalėjo dalyvauti.

Visi žinojome, kad prieš dvi ar tris dienas pas mane atvyko iš Tarybų Lietuvos mano iškviesti svečiai. Jokiu būdu negalėjau jų palikti vienų ir vykti į Kanadą. O iš viso prisipažinkime, kad nieks kitas nei nemanė vykti pas kanadiečius. Aš pati pasisiūliau ten važiuoti. Iki pat tos dienos rūpinausi, kaip nuvykti, bet niekaip nebuvo įmanoma.

IEVA MIZARIENĖ

ŠIMTAS DEŠIMTŲJŲ POETO MAIRONIO METINIŲ SUKAKČIAI

Ne granito, ne marmuro paminklą sau sukūrei. -
Jis amžiams liks lietuvio širdyje.
Šimtamečių ąžuolų šlamėjime,
Lietuvos girių ošime.
Ir Nemuno bangų šnarėjime.

Nenubluks jis nuo saulės kaitrių spindulių,
Perkūnijų, didžių audrų,
Ir rudenio ilgų liūčių,
Žiemos šalčių, darganų
Ir karo didžių sūkurių.

Amžiais gyvens savo posmais - eilėmis ir tėvynės dainomis.
Skambės jos tėvynės laukuose,
Nemuno, Dubysos pašlaitėse,
Vešliose Lietuvos giriose
Ir jaunimo karstose širdyse.

K. ŽAKAVIČIENĖ

Kaunas, 1972.XI.2

LAISVĖS REIKALAI

Ištikus nelaimei mūsų administratorei L. Kavaliauskaitei, darbas administracijoje susitrukdė, nes nebuvome pasiruošę atlikti tą darbą, o kiekvienas turime ir kitų darbų.

Tokiu būdu prašome vajininkų ir visų skaitytojų turėti kantrybės. Atrodo, kad iki sekančio "Laisvės" numerio reikalai bus atvesti į normales vėžes ir galėsime laikraštyje paskelbti pilną vajaus ataskaitą.

* * *

Praėjusiame "Laisvės" numeryje, kur buvo paskelbtos aukos, surinktos per "Laisvės" koncertą Maspethe, įvyko sekamos klaidos:

Per N. Ventienę ir H. Feiferienę CHARLES ANUŠKIS iš Livingston, N. J., aukojo $20, o jo vardas buvo praleistas.

Pranešta, kad LDS 6 kuopa aukojo $10, o turėjo būti LDS 46 KUOPA, Brooklyn, N. Y.

Atsiprašome.

IEVA MIZARIENĖ
UŽ ADMINISTRACIJĄ

PROFESORIUS J. PETRAITIS

Didžiojo Spalio Socialistinės Revoliucijos dalyvio prisiminimų žiupsnelis

(Pabaiga iš pereito numerio)

- Ar nepersunku Mums redaguoti "Izvestiją. . . ", - paklausė manęs LENINAS, - jog jūs toks jaunas! . . . . .

- Labai sunku, atsakiau aš, - aš mokausi matininkų mokykloje ir redaguoju "Izvestiją. . . ", be to, daug laiko užima Revoliucinės tarybos prezidiumo posėdžiai. Aš jau paprašiau revoliucinės tarybos pirmininką draugą ZABICKĮ, kad duotų lengvesnį darbą, ypač kad gegužės mėnesy matininkų mokyklos mokiniams prasideda lauko praktika gamybinėse sąlygose ir tęsia visą vasarą. Nutraukti mokymąsi ir likti nedamokša aš nenorėčiau. Aš norėčiau baigti mokslą. . .

- Visai teisingai, atsakė LENINAS, - esant tinkamam vadovui, jaunuoliai visai geri vykdytojai net labai sunkiame darbe. Aš pasakyčiau, kad jie geresni vykdytojai už mus, senius. Bet vadovauti ir išsimokslinimo neužtenka: reikia didelio gyvenimiško patyrimo, - pasakė Leninas.

Kiti delegacijos nariai pasakė LENINUI, kad Kurske nėra kuo pakeisti mane. Tuomet LENINAS atsakė, kad Centras padės draugams Kurksiečiams ir plunksnos darbuotojais; tuojau pat jis paskambino kur tai telefonu ir pasakė, kad ne vėliau gegužės mėnesio reikia pasiųsti į Kurską nuolatiniam darbui žurnalistą, prieš tai susitarus su Kursko gubernijos vadovybe.

Toliau kreipdamasi į mane LENINAS tarė:

- Atvykus draugi iš Maskvos; Tamsta nemesk tuojau darbo redakcijoje, o mėnesį - kitą padirbėk drauge su juo. Tik paskui grįžk mokytis. Matininkų mokyklos vadovybė supras, kad dabar Tamsta dirbi darbą ne mažiau atsakingą už jų. Na, jeigu nesupras, gubernijos vadovaujantieji draugai jiems paaiškins. . .

Atsisveikindamas, LENINAS patarė užeiti į redakcijas centrinių laikraščių ir smulkiai susipažinti su jų darbu, aplankyti Žemės ūkio liaudies komisariatą.

LENINAS buvo kuklus, atviras, nuoširdus. Jis suprato kurksiečių nelaimę, giliai užjautė mus ir stengėsi mums padėti. Jo darbas nesiskyrė nuo žodžių, o žodžiai - nuo minties - įsitikinimų. LENINAS tikėjo į žmonijos šviesią ateitį ir pašventė visas savo jėgas jai priartinti.

Dabar aš nepamenu, kiek laiko mes kalbėjome su LENINU; pamenu tik, kad pokalbis užtruko ilgai. Per visą mūsų pasikalbėjimą LENINAS net suprasti nedavė, kad esąs didelis viršininkas, nesistengė primesti savo norą, bet ramiai, aiškiai ir tiek įtikinančiai argumentavo savo nusistatymą, kad su juo negalėjo nesutikti. Kaip tas skiriasi nuo kai kurių provincijos viršininkų, kurie kiekviename žinsnyje stengiasi parodyti save viršininkais, ant pavaldinio rėkauja, jį užgauna ir net smulkmenose stengiasi primesti savo valią.

Antrą kartą aš nuvažiavau pas LENINĄ 1921 metais. Aš norėjau važiuoti į Lietuvą, bet Žemės ūkio komisariatas ne atleido manęs iš tarnybos, reikalaudamas tarnauti matininku Gomelio gubernijoje po 3 metus už kiekvienus metus mano praleistus matininkų mokykloje, - viso 12 metų. Aš nuvažiavau pas LENINĄ, prašydamas paramos. Tuo metu LENINAS sirgo, ir su manimi kalbėjosi Krupskaja. Ji užsirašė mano prašymą ir nuėjo pas LENINĄ. Po kokių 15 minučių ji sugrįžo ir pranešė, kad mano prašymas bus patenkintas.

- Vladimir Iljič jūsų pavardė primena, - pasakė ji, - Jūs pirmiau buvote atvažiavę pas jį.

Aš greitai gavau dokumentus ir išvažiavau. Aprašytą kelionę pas LENINĄ prisiminęs, aš visuomet galvoju apie LENINO nepaprastą atmintį. Jog kiekvieną dieną pas jį atvažiuodavo po kelias delegacijas iš įvairių plačios Rusijos vietų. Kokią reikia turėti atmintį, kad prisiminti atskirų delegatų pavardes.

Numalšinus anarchistų sukilimą, Kursko gyvenimas normalizavosi. Todėl 1918 metų vasarą Revoliucinė taryba sušaukė trečiąjį Kursko gubernijos darbininkų, kareivių ir valstiečių delegatų suvažiavimą ir atidavė jam savo valdžią. Suvažiavimas išrinko vykdomąjį komitetą, į kurį neišrinko nei vieno mokinio. Naujai išrinktas gubernijos vykdomasis komitetas išrinko prezidiumą iš 5 narių ir vietoн gubernijos liaudies komisaristų organizavo vykdomojo komiteto skyrius.

Dirbusiems Revoliucinėje taryboje vidurinių mokyklų mokiniams rekomenduota nuo naujų mokslo metų pradžios grįžti į mokylas mokytis, skiriant jiems stipendijas tęsti mokymasi. Tiems mokiniams, kurių šeimos už Kursko ribų, buvo leista maitintis vykdomojo komiteto valgykloje, gi gamybinės praktikos metu - maitintis valgyklose vykdomųjų komitetų tų apskričių, kuriose atliksime praktiką. Bet Rutkovskį ir mane mokintis atleido tik 1918 metų rudenį. RUTKOVSKIS išėjo iš kairiųjų eserų ir perėjo prie bolševikų; jis iki rudens liko gubernijos vykdomojo komiteto pirmininko žinioje. Aš iki 1918 metų rudens redagavau "Izvestija Kurskogo Objedinenogo Sovieta Rabočich, soldatskich į krestjamskich deputatov".

1918 metų rudenį grįžau į matininkų mokyklą, pavadintą nauju pavadinimu - žemėtvarkos - melioracijos technikumu. Darbo buvo labai daug: reikėjo mokytis IV kurso pamokas, atlikti pratybas ir išlaikyti egzaminus už III kursą, kurių atlikimą sutrukdė darbas Revoliucinėje taryboje ir redakcijoje. Todėl nepastebėjau, kad atėjo 1919 metų pavasaris ir reikėjo važiuoti į kaimą atlikti gamybinę praktiką.

Vienas girtas žmogus iš Milvuokio (JAV) susižeidė galvą ir buvo kuo greičiausiai nuvežtas į ligoninę. Gydytojas greitai susiuvo žaizdą. Bet kolegos ėmė iš jo šaipytis - jis susiuvo paciento peruką.

Urubisio miesto (Brazilija, Santa Katarinos valstija) vyrai pašaukti į karą. . . prieš zuikius. "Šio miesto apylinkėse tiek priviso šių žvėrelių, - rašo vienas žurnalas, - kad jie nusiaubė daržovių laukus". Daugiausia sumedžiojusiam šauliui skiriamos premijos.

Vakaronė žemdirbiams

Įvairius renginius organizuoja LTSR Ateizmo muziejus. Vienas iš paskutinių renginių koncertinė popietė mūsų žemdirbiams. Į ją atvyko kolūkiečiai iš Ukmergės, Kaišiadorių, Trakų, Vilniaus, Šiaulių ir kitų rajonų, Vilniaus gyventojai. Popietė prasidėjo filologijos mokslų kandidato S. Skrodenio pokalbiu apie lietuvių liaudies poetinės kūrybos lobius, kuriuos siekė užgošti bažnyčia savo tradicijomis ir šventėmis.

Toliau paskaitą lyg pratęsė Šiaulių rajono Bubių žuvininkystės ūkio Kurtuvėnų skyriaus etnografinis ansamblis, inscenizavęs vakaronę su tai apylinkei būdingomis dainomis, šokiais.

Kelias valandas muziejuje žemdirbiai praleido gana naudingai: išgirdo pokalbį, susipažino su muziejaus ekspozicija, pažiūrėjo koncertą.

NUOTRAUKOJE: žemdirbiai klausosi lektoriaus S. Skrodenio pokalbio.

(A. Skiauterio nuotrauka)

A. MARTINIONIS
LTSR Ateizmo muziejaus
Direktorius

Iš geltonų puslapių

Kalbant apie žmones, ima daug laiko įsigyti santūrumą, o ne retas ir visą gyvenimą savęs nebesuranda, nebepajėgia įvesti saulę į savo sielą, nebesugeba atsisveikinti su palšųjų jaučių gadyne.

Neretas nori save išreikšti, save atstovauti, bet pradėjus reikšti, bematant pasirodo bedeginąs balaną, o balanos šviesa toli neveda,

Kiekvienas kiemas yra skirtingas, bet socialistinėje santvarkoje yra didelis panašumas tuo, kad pas visus pasireiškia kryptis daugiau duoti, negu imti.

Visiems yra atviri keliai į legendas. Legendose lygiai traktuojami valdovai, žmogžudžiai, mokslo genijai, švietėjai ir visi kiti, tik skirtinga prasme. Nieks nedrįstų lyginti Hitlerį su popiežiumi Jonu XXIII. Tačiau vienas ir antras ras vietą legendose.

Šalys, kurios neįsimaišė į Vietnamo karą, jaučiasi kaltos, kad nebegali Vietnamui padėti. Šiurpas jas ima. . . Kas įvyktų, jei ir jų šalyse būtų žudomi kūdikiai, seneliai ir motinos, kaip žudomi Vietname?! Didžiuma jų nebežino, kodėl jie žūsta, bet jie žūsta kartu su laisvės gynėjais. Ar jųjų vardai ras vietą legendose?

Dvidešimto šimtmečio legendas skaitys gentkartės po mūsų ir stebėsis, kiek daug atsiekta, bet pasmerks, kad mokslas išvystė daugiau įrankių žmonėms žudyti, negu jis būviui gerinti. Verbuojami sveikiausi vyrai ir siunčiami žudyti ir žūti, o paliegėliai paliekami namie veistis ir duoti šaliai nesveiką generaciją. . .

DZŪKELIS

Įvairenybės

Rio de Žaneiro draudimo draugija nustatė, kad Brazilijoje dažniausiai primušami futbolo teisėjai.

* * *

Anglų "Fainenšel Taims" praneša apie varžytynes, įvykusias meno galerijoje Niujorke, Park Bertene. Vienas eksponatas buvęs toks: "Medalionas su plaukais nuo Karolio Plikojo galvos, unikalus dalykas".

* * *

Amerikos parduotuvėse pasirodė plunksnakotis, skirtas rašyti meilės laiškams. Tekstas, parašytas tokia plunksna, kvepia. Komplekte yra trys ampulės su kvepiančia pasta.

* * *

Lingvistų komisija Skotland Jarde sudarinėja nusikaltėlių žargono žodyną. Jis nepaprastai reikalingas, nes policija, nors ir turi daug priemonių klausytis slaptiems pokalbiams, visiškai nesupranta jų prasmės.

* * *

Italijoje tarp Reažio ir Mesinos miestų per Mesinos sąsiaurį į Siciliją bus statomas ilgiausias - 10,120 metrų - tiltas pasaulyje.

* * *

Iš Alekmaro muziejaus Olandijoje buvo pagrobtas vertingas Van Delko paveikslas. Jau kitą dieną jis buvo surastas miesto parke.

Vagis teisinosi: "Norėjau juo pasigėrėti. Van Deiko negalima žiūrėti muziejuje, tikroji jo vertė atsiskleidžia tik gamtoje. Vienintelė mano kaltė, kad nesuspėjau laiku nunešti į muziejų".

Sniego gniūžtė vasarą

(APIE ČIKAGIEČIŲ VAIKŲ KELIONĘ LIETUVON)

Šis įvykis primena nuo didelio kalno paridentą sniego gniūžtę — juo toliau ji dulka, tuo labiau apauga. Ir greit pačios gniūžtės net neįžiūrėsi — ji įsukta, įvelta į sniego gniužulą, kuris vis rieda ir rieda...

Tiesa, tai vyko ne žiemą, vidurvasarį; kalno taip pat nebuvo — tik paprasta pionierių stovykla Kauno pamary; gniūžte gi tapo būrelis Čikagos (Cicero) lietuviukų, pabuvojusių toje stovykloje. Jie jau seniai grįžo į namus, apvažiavę Puntuką, Palangą, pabuvoję Neringoje, Trakuose, bet šis „įvykis" rieda per reakcinę emigracinę spaudą, atspindinčią aistras, kurių tik dalis prasimuša viešumon.

Beje, aistros rusenti pradėjo, dar besiruošiant šiai kelionei. Norinčius vykti (teisingiau — jų tėvus) „perspėjo" dvasininkai, panaudodama įprastą arsenalą, atakavo spauda, „tituluodama" tokiu atveju įprastais vardais, imtinai iki „padugnių", Alt'a net išleido specialų atsišaukimą, jau neminint pavienių entuziastų pastangų, grasinusių valdžios represijomis. „Naujienos" pamėgino gąsdinti vaikus stiliumi, kurį tėvams į slaubą varyti naudoja jau daug metų:

„Pionierių stovyklos yra tiktai pirmojo organizavimo stadijoje. Planus vadovai turi labai gražius, bet jie gražūs tiktai ateičiai. O šiandieninė tų pionierių stovyklų tikrovė yra visai kitokia. Pasirodo, kad esančiose stovyklose nėra net tinkamų virėjų, kurios galėtų vaikams pagaminti sveiką ir skanų maistą".

Toliau — „atradimai", kad „stovyklų lietuvių vaikams Lietuvoje dar nėra", kad, jei čikagiečiai vaikai ir pateks į geresnes stovyklas, tai jose — „vaikai kalba rusiškai, o ne lietuviškai. Svarbiausio tikslo — lietuvių kalbos patobulinimo — ciceriečiai vaikai nepasieks".

Nežiūrint grasinimų, perspėjimų, gąsdinimų, būrelis ciceriškių atsilankė Lietuvoje. Ir — stovykloje rado neblogą maistą, nestokojo dėmesio, ir lietuviškai susikalbėjo (pasiekė, anot „Naujienų", svarbiauslą tikslą), ir pamatė tas vietas, apie kurias buvo girdėję tik pasakojant ar skaitę knygose.

Dienos, praleistos Lietuvoje, nepraėjo be didelės naudos tiek jauniesiems, tiek juos lydėjusiems suaugusiems. Jie turėjo ką papasakoti „Gimtojo krašto" darbuotojui, kaip kad (neabejoju) draugams ir pažįstamiems Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Nepasikeitė čikagiškių ateitininkiškos nuotaikos (kaip jie parašė grįžę), pasigedo jie kai kurių patogumų, kai kurios pramogos pasirodė ne tokios įdomios po svetimu dangumi gimusiems vaikams ir jaunuoliams.

Tačiau net tai nepaguodė šios kelionės priešininkų, kurie ekskursantus sutiko tiesiog ietimis, — sniego gniūžtė rieda žemyn. Čikagos „Drauge" pasirodė reikšminga žinutė — „Naujas Cicero pradinės lituanistinės mokyklos komitetas". **Žinutė lyg ir įprasta, lyg ir nekalta, bet daug ką pasakanti.**

Anot jos, „surinkime dalyvavo nemaža stebėtojų, mokyklos vedėjas kun. A. Juška ir klebonas J. Stankevičius", „susirinkime buvo aštresnių ir ne tokių aštrių pasisakymų, iš jų ir balsavimų buvo pajusti susirinkusių noras savo vaikus auklėti lietuviškoj katalikiškoj dvasioj, atsiribojant nuo tokių, kurie kai kuriais bandymais tuo atžvilgiu įneša nesantaikas ir silpnina mūsų ryžtą".

Iš jėzuitų į lietuvių kalbą išvertus „Draugo" žinutę, ji reiškia, kad pasikeltė Cicero pradinės lituanistinės mokyklos tėvų komitetas, iš jo buvo išjoti „įnešantieji nesantaiką". Jos obuoliu buvo minima vaikų kelionė Lietuvon, ir jos būta tiek reikšmingos, kad net susilpninusi kažkieno tai ryžtą.

Ryžtą kam!

Lietuviškam vaikų auklėjimui! Bet juk jie lankėsi ne kur kitur, o Lietuvoje, apie kurią taip mėgstama padūsauti, pakalbėti. Jų akiračiui plėstis! Bet juk kelionės čia kaip tik ir padeda. Ryžtą „patriotinei-veiksniškai" nuotaikai! Bet jei Lietuvoje yra kaip tik tokia padėtis, kokią patys „ryžtingieji" piešia jaunimui, tai ta „patriotinė" (užatlantine prasme) dvasia turėjo tik sustiprėti.

„Ryžtingieji" visų tų pliusų sau net neįvertino, kol kas net nepastebėjo. Jie, lyg avinai panarinę galvas, puola kaktomušom. Taip, kad net vyresnio amžiaus ekskursijos Lietuvon dalyviai buvo priversti paskelbti atvirą laišką „Draugė", kur dar kartą pasakė, kad vienintelis jų kelionės tikslas buvo pažinti Lietuvą, pamatyti tas vietas, apie kurias jie buvo girdėję per pamokas, iš tėvų. Tai jiems pavykę, bet jų „dvasia nesusilpnėjusi". Redakcija, išspausdinusi šį laišką, prisegė savo pastabą, kad tai, esą, neatleidžia nuo atsakomybės pritarusius šiai kelionei. Ta pati redakcija, kuri taip graudulingai rašė: „nėra abejonės, gaivumo dirva mūsuose būtų žymiai našesnė, jei (...) būtų galima glaudžiau pabendrauti su tėviške, aplamai, jei visi politinio bei ideologinio nepasitikėjimo varžtai būtų nusviesti į prarają.

Kol kas apie tokias galimybes tik svajojame".

Kodėl tik svajojame! — gali paklausti skaitytojas, patikėjęs šių žodžių nuoširdumu, — juk ir čia linksniuojama kelionė — gražus pavyzdys!

Cituodamas „Draugą", sąmoningai praleidau (ten, kur daugtaškis), kelis žodžius: „jei Lietuva priklausytų laisvų valstybių šeimai". **Taigi, jei Lietuvoje žydėtų visos kapitalistinio gyvenimo „rožės", jei čia romantiškai styrotų šiaudinės pastogės, girdėtųsi niuksėjimas kulnui, svirties girgždesys, jei atvykę čikagiečiai savo bendramečius rastų raudonomis kojomis, botagus įsitvėrusiais vasarų pardavinėtojais, o ne sveikais ir linksmais poilsiautojais (beje, stipriais ir visokeriopai išsilavinusiais pašnekovais...), tada ir patys „ryžtingieji" panorėtų, kad jų vaikučiai pasitobulintų lietuviškoje šnektoje po Nemuno dangumi, kad grįžę dar labiau džiaugtųsi savuoju gyvenimu. Jie tada būtų už bendravimą be varžtų, be niuansų.**

...Visa tai — nenauja, ir šios vasariškos sniego gniūžtės istorijoje stebina tik ta „ryžtingųjų" istorija, kilusi vien dėl grupės jaunuolių apsilankymo Lietuvoje, tokių jaunuolių, kurie grįžę pareiškė, kad jų pažiūros bei įsitikinimai visiškai nepasikeitę, kad jie tiesiog pasižiūrėjo Lietuvos.

Bene tai ir bus „ryžtingųjų" Achilo kulnis — nelabai graži baimė, kad jų jauroji karta nepamatytų savo akimis, neišgirstų savo ausimis, nepasakytų savais žodžiais! Tos baimės tokios plačios akys, kad jose „negerais" tampa saviškiai (minėtame laiške „Draugui" jaunuolės teiraujasi — negi joms teks ieškoti kitos vietos... lietuviškai veiklai), o paprasčiausias bandymas logiškai protauti persekiojamas lyg viduramžiais.

Tik dėl to protaujančių skaičius niekada ir niekur nesumažėjo ir nesumažės. Anot „Akiračių" (Z: V. Rekašius) — „per pastarąjį dešimtmetį Lietuvą aplankė jau daug tūkstančių išeivijos lietuvių. Todėl ir pasakėlėmis ar pagąsdinimais apie Lietuvą nedaug kas betiki. Pasakėlių, pagąsdinimų ir rezoliucijų rašinėtojams taip pat, atrodo, būtų laikas pagalvoti, kad nebe balanos gadynėje gyvena ir nebe visomis pasakomis esame linkę tikėti."

Vasariškas sniego gniužulas rieda tolyn, jau pasiekė ir Kanadą, kurios lietuvių laikraštis „Tėviškės žiburiai" papešiojo „Gimtajame krašte" išspausdintą pasakojimą apie ekskursantus, nežinodami, ar čia bė, ar mė pasakius...

JONAS LUKOŠEVIČIUS

Baisios alkoholizmo ir girtavimo aukos

Yra daug pasaulinių, visais laikais aktualių sveikatos apsaugos problemų. Viena jų - alkoholizmas. Tai labai opi tarptautinė ekonominė, socialinė, medicinos ir sveikatos apsaugos problema. Pastaruoju metu ją mėginama spręsti pasauliniu mastu. Ją visapusiškai nagrinėja Pasaulinė sveikatos apsaugos organizacija.

Alkoholizmo žala buvo matoma ir jaučiama seniai. Todėl ir kova prieš girtavimą yra sena. Išmėginti įvairiausi kovos būdai. Kai kuriose šalyse stiprių gėrimų vartotojus labai griežtai bausdavo: už girtuokliavimą skirdavo labai dideles baudas, girtuoklius įkalindavo, ištremdavo, visiškai uždrausdavo alkoholio gamybą ir prekybą juo. . .

Tačiau dauguma kovos prieš girtavimo būdų buvo nelabai veiksmingi, ypač nesėkmingu pasirodė visiškas svaiginamųjų gėrimų uždraudimas. Visai uždraudus alkoholio gamybą, gėrimą ir pardavimą, girtuokliai nenustojo gerti, o pradėjo gaminti naminę, įsigyti alkoholinius gėrimus kontrabandos keliu, naudoti denatūruotą spiritą ir kitą. Išplito spekuliacija, padidėjo mirčių nuo apsinuodijimo skaičius. Todėl visiško alkoholinių gėrimų uždraudimo teko atsisakyti. Sėkmingesnis buvo įvairus svaiginamųjų gėrimų pardavimo ribojimas. Kova prieš alkoholizmą, neieškant ir nešalinant jo priežasčių, negali būti efektyvi. Alkoholizmas yra glaudžiai susijęs su ekonominiais, socialiniais veiksniais, su žmonių per ilgus amžius susiklosčiusiu gyvenimo būdu, tradicijomis ir įpročiais, - todėl kova su juo nėra lengvai sprendžiamas klausimas.

Medicinos mokslo įtikinamai įrodyta, jog nesaikingas alkoholio naudojimas sukelia daug sunkių psichinių ir nervinių susirgimų, skatina organizmo senėjimą, trumpina amžių, kenkia palikuonims. Alkoholio poveikiu vystosi baltoji karštinė, alkoholinė psichozė, išprovokuojama epilepsija ir kitos sunkios psichinės ligos. Jis esti tiesioginė širdies bei kraujagyslių, kepenų, kasos, žarnyno ir medžiagų apykaitos susirgimų priežastis, netiesiogiai skatina kai kurių vėžio formų atsiradimą. Alkoholis yra plaučių, inkstų ūmių uždegimų, tuberkuliozės paūmėjimų ir didžiąja dalimi traumatizmo priežastis, nes girti nustoja normalaus jutimo ir todėl persišaldo, susižeidžia, užsikrečia įvairiomis infekcijomis. Alkoholis laipsniškai suardo, degraduoja asmenybę, sunaikina pareigos jausmą, padaro žmogų netinkamą bet kokiam darbui, šeimos ir visuomenės gyvenimui. Alkoholikas tampa baisi našta ir šeimai, ir visuomenei, dažnai, žuvęs moraliai, nusižudo ir fiziškai. Girtuoklis, apnuodijęs savo gemalines ląsteles, daro labai didelę ir nedovanotiną žalą savo palikuonims. Girtuoklių tėvų vaikai dažnai gimsta negyvi arba su labai sunkiais trūkumais: galvos vandene, smegenų išvarža, silpnaprotybe. Dalis jų miršta, nes juos pagydyti šiandieninis medicinos lygis dar nepajėgus. Daliai jų pavyksta išsaugoti gyvybę, bet jie sudaro sunkią naštą šeimai ir visuomenei.

Tur būt, visiškai teisūs Prancūzijos mokslininkai-ekonomistai, sakydami, kad "alkoholizmas užpildo pusę beprotnamių, beveik ištisai - kalėjimus, 25-35 proc. padidina bendrą mirtingumą, duoda 50 proc. tuberkuliozės susirgimų, o tėvų alkoholizmas padidina 50 proc. vaikų mirtingumą; girtavimas veda į tautos išnykimą". Tai labai rūstus, bet teisingas kaltinimas alkoholizmui ir girtavimui.

Iš Tarybų Lietuvos Sveikatos apsaugos ministro V. Kleizos straipsnio "Blaivumas - tai sveikata, sėkmė darbe, kūryba" ("Komunistas", 1972 m., Nr. 10)

Amerikiečių spauda tvirtina, kad kosminės kelionės fatališkai veikia . . . santuokinį gyvenimą. Jau dabar yra išsiskyrę šeši Amerikos kosmonautai.

Vandenynų žuvys gyvena net 5000 metrų gylyje. Jos yra prisitaikiusios prie tamsos ir šalčio. Tik vieną kartą yra pagauta nežinomos rūšies žuvis, kuri plaukiojo 7500 metrų gylyje.

Septyniolika dienų Tarybų Lietuvoje

H. Feiferienė
(Tąsa)

SPAUDOS KOMITETE

Atkūrus Tarybinę valdžią, spaustuvės buvo nacionalizuotos ir perduotos poligrafijos pramonei. Visos spaustuvės Lietuvoje, išskyrus LKP CK laikraščių ir žurnalų leidyklą Vilniuje, priklauso Valstybiniam Spaudos komitetui. Šis komitetas vadovauja pagrindinėm keturiom šakom: Poligrafijos (spaustuvės) pramonei ir knygų leidybai, knygų prekybai, laikraščių ir žurnalų leidybai ir knygų rūmams.

Poligrafijos pramonė jungia visas spaustuves, net ir mažąsias, spausdinančias rajoninius laikraščius ir blankinę produkciją. Knygų leidyba vykdoma per "Vagos", "Minties" ir "Šviesos" leidyklas.

Knygų pardavimas vykdomas per knygynus ir kioskus. Lietuvoje yra 180 knygynų, kuriuose dirba apie 700 darbuotojų.

Knygų rūmai užsiima periodinių ir neperiodinių leidinių saugojimu, bibliografija, informacija ir t. t.

Valstybiniam Spaudos Komitete mus pasitiko pirmininko pavaduotojas Mykolas Požarskas, kuris prieš keletą metų buvo atvažiavęs į JAV su grupe lietuvių ir viešėjo New Yorke. Pasikalbėjime prisiminė praleistą vakarą draugų Ventų namuose.

Spaudos Komiteto pirmininkas, gerbiamas Feliksas Bieliauskas, priėmė mus labai šiltai ir pirmiausia parodė projektuojamą naują modernios spaustuvės maketą, kuri už 5 metų bus pastatyta Kapsuko mieste. Parodė naujausias išleistas knygas ir keletą padovanojo mums.

Bet štai prasiveria durys, įeina lyg pažįstamas asmuo, tai knygų prekybos valdybos vyriausias buchalteris Valdemaras Ekertas, Roberto giminaitis. Tokia netikėta staigmena mudu tiesiog nustelbė. Juk jo tėvas, Emilis Ekertas, yra Roberto pusbrolis, gyvenąs Argentinoje, Buenos Aires mieste, kuris dažnai su nusivylimu kalbėdavo, kad jo sūnaus gal jau nėra gyvųjų tarpe. O dabar pasirodo, kad jo sūnus išsimokslino tarybiniais laikais ir jau 18 metų, kai dirba vadovaujančiu apskaitos darbuotoju knygų prekyboje. Visi susijaudinome, ir tik vakare, "Neringos" restorane biskelį atsigavome.

Sekantį rytą aplankėme Valdemaro šeimą. Jo žmona taip pat apskaitos darbuotoja vietinėje turizmo įstaigoje, o dukrelė Beatričė, jau 12 metų, lanko Salomėjos Nėries vardo vidurinę mokyklą, kur mokosi anglų kalbos ir laisvu laiku nuo pamokų lanko muzikos mokyklą - fortepijono klasę.

"GIMTOJO KRAŠTO" REDAKCIJOJE

Jau metai laiko, kai "Gimtojo krašto" redakcija persikėlė į erdvesnes patalpas. Nors remontas dar neužbaigtas, bet atrodo, kad jau patogiai įsirengta. Taip pat turi salę vardu "Milda", nors netokia didelė, kaip Čikagoje, bet atrodo jauki.

Buvo smagu ir vėl susitikti su vyriausiojo redaktoriaus pavaduotoju Jonu Lukoševičium, kuris prieš porą

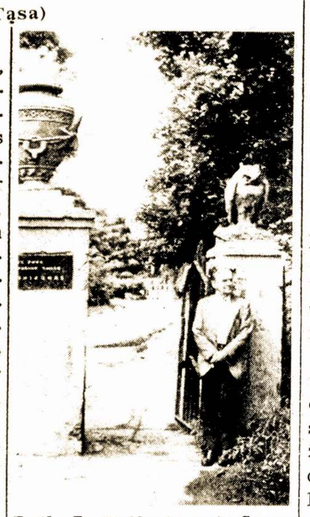

Dail. R. Feiferis prie Stepo Žuko Taikomosios Dailės Technikumo vartų.

metų viešėjo Amerikoje. Susipažinome su žurnalistais A. Bautrėnu, J. Kuckailiu ir S. Kašausku.

Sužinojome, kad neužilgo bus išleista nauja knyga apie Amerikos pažangiuosius lietuvius, pavadinimu "Mūsų išeivijos švyturiai", kurią redaguoja žurnalistas A. Bautrėnas. Dalis medžiagos bus paimta iš abiejų "Vilnies" ir "Laisvės" albumų. Žinoma, mes lauksime tos knygos pasirodant.

"Gimtasis kraštas" labai laukiamas užsienyje gyvenančių lietuvių. Per šį laikraštį palaikomi tautos ryšiai su kamienu, tad pravartu paraginti pažangiuosius lietuvius užsienyje "Gimtojo krašto" redakcijai prisiųsti senas organizacijų, chorų bei grupių nuotraukas, pažangių darbuotojų laiškus bei visokeriopą archyvinę medžiagą, ko, be abejo, randasi kiekvieno lietuvio namuose, tik reikia paieškoti. O su laiku visa tai pamatysite "Gimtojo krašto" puslapiuose.

KAUNE

Kaune, prie naujo devyniaaukščio modernaus viešbučio "Baltija", jau laukė mūs būrelis giminių ir draugų. Susirinko pilni du kambariai. Visi linksmi, malonūs ir švelniai stebi mane, pusseserę "amerikonę". Na, ir pradėjo planuoti mūsų viešnagės valandas: pusryčiai pas vienus, pietūs pas kitus, vakarienė pas trečius, kad baliavosim, tai baliavosim. . .

Labai norėjosi pas kiekvieną giminę ir draugą paviešėti, bet tai neįmanoma. Norisi pamatyti patį miestą, aplankyti žymias vietoves. Džiaugiamės, kad jie visa tai suprato, ir mano pusseserė, mokytoja Polė Gaigalienė su vyru pasisiūlė pavažinėti mus savo automobiliu, parodyti Kauną. Tai buvo auksinė proga, ir mes jiems dėkingi.

DEVINTAS FORTAS - MIRTIES FORTAS

Pirmiausia nuvažiavome į devintąjį fortą, ką kiekvienas turistas, lankydamasis Lietuvoje, turėtų pamatyti.

Įėjus į kiemą, Polė man sako: "Štai prie tos sienos vykdavo kalinių sušaudymai"! - taip ir nukrėtė mane šiurpas. . .

Devintas fortas, tai niūrus dviaukštis pastatas. 1924 metais buržuazinė Lietuvos vyriausybė čia buvo įrengus Kauno sunkiųjų darbų kalėjimo skyrių.

Šiurpūs tenesantys eksponatai ir karcerių sienose įrašai pasako apie šio forto kalinių kančias. Hitleriniais laikais čia sutiko mirtį dauguma geto kalinių. Forte kasdien žūdavo tūkstančiai žmonių. Be Tarybų šalies žmonių, kaip poetas Vytautas Montvila ir daugelis kitų, fašistai IX forte naikino Prancūzijos, Austrijos, Čekoslovakijos, Lenkijos, Belgijos, Olandijos - kone visų Europos valstybių - piliečius. Apytikriais duomenimis, devintajame forte buvo nužudyta apie 10 tūkstančių užsieniečių.

Per porą valandų perėjome drėgnus koridorius, karcerius ir vienutes, paplukusias vandenyje, kur žmones žiauriai kankino. Jie kovodami už liaudies teises, už laisvę kentėjo.

BUVUSIOJE KAUNO MENO MOKYKLOJE

Buvusi Kauno Meno mokykla, Roberto "Alma Mater", kuri dabar vadinasi Stepo Žuko Taikomosios Dailės Technikumas, randasi Žaliakalnyje. Ten dėstoma meninės specialybės: medžio ir odos apdirbimas, keramika, rūbų modeliavimas ir meninis jų konstravimas. Privažiavus prie vartų, Robertas tuoj pastebėjo, dar vis stovinčias ant tvoros stulpų, skulptoriaus Vinco Grybo sukurtas "Pelėdas", kurias skulptorius paskyrė apipavidalinimui anais laikais naujai pastatytos mokyklos. Skulptorius Vincas Grybas tapo hitlerininkų sušaudytas 1941 metais.

Vasaros laikas, atostogos - mokykla uždaryta. Bet pasikalbėjus su sargiene, kad atvažiavome iš taip toli ir norėtume pamatyti mokyklos vidų, ji atidarė mums duris. Įėjus į vidų, prisiminimams nebuvo galo. Robertas jautėsi, kaip sugrįžęs iš ilgos kelionės atgal į Meno Mokyklą. . . Tos pačios salės, tie patys molbertai ir "tumbos" (sėdėjimui dėžės) . .

Prieš pastatą auga didžiuliai gluosniai ir aukštos eglės, kuriuos prieš 45 metus, Robertas su mokyklos draugais pasodino. Ta pati futbolo aikštė, kur liuoslaikiu žaizdavo. . . Netoli aikštės, palipus ant esančios kalvos, matosi Kauno senamiestis, Nemunas ir Aleksotas. Ta kalva buvo Meno Mokyklos studentų mėgiamiausia vieta dėl poilsio, inspiracijos ir motyvų paišymui, stebint tą gražią Kauno panoramą nuo Žaliakalnio. (Bus daugiau)

Prie "Gimtojo krašto" redakcijos pastato. Iš kairės: Laikraščio grafikas (pavardės neatsimenu), dail. R. Feiferis, vyr. redaktoriaus pavaduotojas J. Lukoševičius, E. Feiferienė ir žurnalistai J. Kuckailis, Bautrėnas ir St. Kašauskas.

Poeto Al. Maldonio eilėraščiai, jo skaityti "Laisvės" koncerte

ŽALIAS SODAS

Atiduosiu žalią sodą tau pasogos.
Prigužėjo miško paukščių mano sodas.

Susivijo sau lizuds, vaikus perėjo,
Baltas ir raudonas uogas lesinėjo.

Čirpė alkani, gražiai giedojo sotūs.
Atiduosiu žalią sodą tau pasogos.

Atiduosiu aš tau savo sodą
Atiduosiu pakertamą žalią medį,
Vėjo užpučiamą paukščio lizdą,
Bėganti per žolę vanago šešėlį -

Kad ne motinos, kad ne manęs palikti būtų gaila.
Žalio sodo, miško paukščių, putino uogelių. . .

VASAROS AIDAS

Lyg prašo, lyg veda,
Lyg tyliai paliepia,
Lyg pašaukia meiliai vardu.
Su saule, su rytu!
Su žydinčiom liepom,
Su saulės medum!

Lyg vaiką vilioja,
Lyg paukštį pabaido,
Palieka ilsėtis ilgam.
Suprast nesuprasi
To vasaros aido -
Kur šaukia ir kam. . .

SPINDULIAI

Išmano laiko
Iš saulės daigo
Išaugo medžiai.
Ne medžiai - girios.
Atčiulba paukščiai.
Nuskrenda garsas.
Nutupia ilgas
Laimės laukimas.

Kad vėl atlėktų
Per šiltą lietų
Balandžio balsas,
Sniegenos skundas.
Tai pasisupčiau
Ant tavo rankų
Kaip upėj luotas,
Kaip vėjas medy.

KAI SAULĖ TEKA

Ak, ir sūri
Žaliam pamary
Balta smiltis.
Ak, ir gaili
Aukšto kalno vidury
Motinos širdis.
Neprakeikė, negrūmojo,
Dainom apdainavo
Savus ir svetimus,
Raudom apraudojo.
Iš meilės ir aimanos,
Iš spalvos ir dainos
Varpą nuliejom
Kaip tėvynės skliautą. -
Tegu dainom skamba,
Raudom rauda.
Mūsų širdys -
Vietoj šerdies.
Įsvyravom, įsiūbavom -
Toli girdės.
Klausykit, žmonės,
Savi ir svetimi:
Lietuva plaukia dangumi.
Juostom plasnoja,
Dainuoja, šneka,
Kai saulė teka.
Skamba ir skamba,
Padangę plėšo.
Pašaukia draugą,
Pabudina priešą.
Mūsų varpas -
Mūsų vardas,
Mūsų palaima ir atgaiva -
Kaip saulė
Ant žemo pasaulio lubų
Jauna graži Lietuva.

Kenosha, Wis.

MIRĖ POVILAS SPRINDIS

Ilgoką laiką pasirgęs ir netekęs vienos kojos, Padėkos dienoje, lapkričio 23 dienos rytą, mirė darbštusis ir veiklusis pažangietis Povilas Sprindis, gyvenęs Kenosha, Wis.

Mažai mes turime taip nuoširdžiai atsidavusių darbo žmonių reikalų gynimui žmonių, kokiu buvo velionis Povilas. Jis nuo pat jaunystės stojo į darbininkiškas organizacijas ir jose dirbo, kiek sąlygos ir jėgos leido.

Velionis Povilas Sprindis buvo gimęs ir augęs Lietuvoje, Anykščių rajone, Leliūnų kaime, 1890 metais, sausio 16 d. Į šią šalį atvyko prieš pirmą pasaulinį karą. Daugiausia laiko išgyveno Kenosha, Wis. Per eilę metų užlaikė valgomų produktų parduotuvę.

Paliko giliame liūdesyje sūnus Albinas Sprindis, marti, dvi anūkės ir šiaip daug giminių Lietuvoje ir šioje šalyje, o ypač gana daug kilnios idėjos draugų, su kuriais per daugelį metų veikė ir kovojo prieš išnaudotojus.

ALVINA STRICH

AR SVEIKA GERTI GAZUOTĄ VANDENĮ?

Gazuotas vanduo gerai malšina troškulį. Bet ar visi jį gali gerti? Tarybinių gydytojų tyrimai parodė: vandenyje esanti angliarūgštė erzina skrandžio ir žarnyno gleivinę. Dėl to daugiau išsiskiria skrandžio sulčių ir intensyviau susitraukinėja žarnyno raumenys. Gydytojai nerekomenduoja gerti gazuoto vandens sergantiems lėtiniu gastritu su padidėjusiu rūgštingumu, skrandžio ir žarnyno opomis, lėtiniais enterokolitais ir kolitais.

GYDYMAS IŠ ORO

Uzbekijos TSR Čatkalo kalnų rezervato laukiniai gyvūnai gydomi iš malūnsparnių. Didžiuliai kalnų ožiai archarai ganosi tokiose aukštybėse, šalia stačių skardžių ir prarajų, jog prie jų neįmanoma prieiti. Anksčiau jie dažnai sirgdavo odos ligomis. Specialistai pradėjo iš malūnsparnių juos apšaudyti aerozoliniais vaistų užtaisais. Priežiūros, papildomo šėrimo ir tokio gydymo dėka archarų skaičius rezervate per penkerius metus padvigubėjo.

Kanados Windsoras Amerikos Detroito šešėlyje!

Vindzoro likimas ypatingas. Tai vienintelis Kanados miestas, įsikūręs visiškai netoli stambaus Amerikos centro. Netoliesė - Detroitas su 4 milijonais gyventojų. Abu miestai, Kanados ir Amerikos, susirėmė kaktomuša - juos skiria tik Detroito upė, ne platesnė už Maskvos upę prie Akmeninio tilto, ir dviejų valstybių ribą sunku beįžiūrėti per ištisą pastatų mišką.

Tą vasaros rytą ramiose Vindzoro gatvėse vyravo savotiška pabrėžto mandagumo atmosfera. Švariai nuprausti vaikai, skubantys savo atostogų reikalais, nepamiršo sveikinti nepažįstamų. Suaugę, atpažindami atvykusį, palankiai šypsojosi. Viešbučio lifte jie kalbėjo: "Gražus oras, tiesa?". Galėjai jausti, kad iš tavęs laukiama tokios pat reakcijos.

Kanados žurnalistas, į kurį kreipiausi paaiškinimų, susimastė:

- Tur būt, sienos įtaka. Kiekvienas mes - pasienietis. Masinio amerikiečių antplūdžio į miestą negalima sustabdyti. Detroite - daugiau kaip 4 milijonai gyventojų, o Vindzore - 200 tūkstančių. Mus jungia tiltas ir tunelis. Autobuso bilietas iš JAV į Vindzorą - 25 centai. Iš kalbos ir aprangos mus sunku atskirti nuo amerikiečių. Telieka viena - signalizuoti atvykusiems: "Jūs kitoje šalyje".

Kanadiečiai kartais sako, kad gyventi kaimynystėje su JAV, esą, tas pats, kas miegoti vienoje lovoje su dramblių. Vindzoro gyventojams šis pokštas neatrodo juokingas. 1967 metais per rasinius bruzdėjimus Detrojte jie nedelsdami uždarė valstybės sieną ir per savo namų langus su siaubu stebėjo besiplečiančius karo veiksmus, gaisrus Detroito centre, klausėsi šūvių ir sprogimų. Spėliojo: keleri palyginti ramaus gyvenimo metai jiems beliko? Treji? Penkeri?

Detroite yra 30 tūkstančių beviltiškų narkomanų, vartojančių heroiną, jau neskaitant mažiau pavojingų narkotikų vartotojų. Dar daugiau čia alkoholikų. Miesto parduotuvėse ir restoranuose stovi ginkluota sargyba. Saulei nusileidus, į gatvę niekas neišeina, o ir dieną ne kiekvienas išdrįs vaikščioti vienas. Atsargumas visiškai neperdėtas - Detroite per metus vidutiniškai nužudoma 500 žmonių. Prievarta gimdo atsakomąją prievartą. 120 tūkstančių miesto gyventojų nuolat vaikšto ginkluoti, turėdami tam leidimą, ir ne mažiau kaip pusė milijono, Amerikos spaudos pranešimais, nešiojasi pistoletus neteisėtai.

Gordonas Prestonas - kanadietis, kuriam tarnybos reikalais dažnai tenka vykti į JAV.

- Niekad nevažiuoju tenai savo mašina, - pasakė jis. - Sėdu į užpakalinę taksi sėdynę ir pats patikrinu, ar visi langai ir durys uždaryti.

Gordonas Prestonas žino, ką sako. Jis - Vindzoro policijos viršininkas.

- Pasienio kontroliniuose punktuose, - tęsia Prestonas, - elgiamės be ceremonijų. Pas mus atvykstantys amerikiečiai greit suprato, kad ir ginklą, ir problemas reikia palikti namie.

Kanados spauda mano, kad Prestonas - labiausiai kvalifikuotas šalies policininkas. Jis vadovauja pajėgiausiai palyginti su kitais Kanados miestais viešosios tvarkos apsaugos tarnybai. Ir vis dėlto, nepaisant policijos ir ramiojo Vindzoro gyventojų pastangų, jų surėsta užtvaraima plyšinėti. Pastaraisiais metais nusikalstamumas padidėjo 38 procentais, padaugėjo narkomanų.

Aš nesiginčijau su policijos viršininku dėl Vindzoro problemų priežasčių. Kaimynystės su Detroitu pražūtinga įtaka - akivaizdi. Televizijos laidos iš Detroito Vindzore priimamos 6 kanalais, o savos transliuojamos vienu, ir tas pats prigrūstas holivudiškos programos. Negalima pamiršti ir nuolatinių susitikimų su amerikiečiais.

Gal būt, todėl amerikiečių žurnalas "Taim" taip drąsiai pareiškė: "Vindzorui, kaip ir kitiems Kanados miestams, liko daugiausia keleri metai palyginti ramaus egzistavimo".

A. ČEKUOLIS
APN spec. koresp.
Vindzoras-Otava

Montello, Mass.

Iš lapkričio 23 d. nakties rastas miręs senas "Laisvės" skaitytojas ir rėmėjas John Vaitekunas. Jis buvo pašarvotas V. Yakavonio šermeninėje. Laidotuvės įvyko lapkričio 27 d. Vėliau bus daugiau parašyta.

—

Noriu pranešti, kad mano sveikata šiek tiek pasitaisė, dažnus širdies plakimas naktimis neužeina. Aš rašiau "Laisvei", kad kurie "Laisvės" skaitytojai ateis pas mane, aš pagelbėsiu atsinaujinti laikraštį ir perduosiu S. Rainardui. Jau septyni mėnesiai darau taip, per telefoną pašaukių skaitytojus. Kažin kodėl "Laisvė" netalpino mano pranešimo. GEORGE SHIMAITIS

* * *

Nuo Redakcijos: Jūs, drauge, nepastebėjote, bet apie tai buvo "Laisvėje" pranešta net per du kartus. Rugsėjo 22 d. drg. Rainardas pranešė, kad nors jūs sergate, bet pagelbėsite prenumeratų atnaujinime. Taipgi spalio 20 d. buvo patalpintas jūsų laiškas tuo pačiu reikalu.

Sveikinkite savuosius per "Laisvę"

Su žiemos šventėmis, su Naujaisiais Metais sveikinkime savo artimuosius per laikraštį "Laisvę." Bus laikraščiui parama ir pasieksite visus su vienu parašymu. Bet nedelskite — tuojau prisiųskite savo sveikinimus. Kaina: nuo $5.00. Kas norite didesnio formato tai $10.00.

Administracija

TURININGAS "VILNIES" KONCERTAS

CHICAGO, Ill., lapkričio 19 d. svečiai rinkosi į Mildos teatrą, kad pasiklausytų ne tik Čikagos dainininkų, bet jog išgirstų ir susipažintų su tikra retenybe, su Tarybų Lietuvos operos šauniąja soliste Giedre Kaukaite, kurios visi nekantriai laukė.

Visi žinojo, kad pasirodys muzikas virtuozas Gytis Trinkūnas, kuris yra buvęs daugely kraštų.

G. Trinkūnas a k o m panavo Valst y b i n i o Akademinio operos ir baleto teatro solistei Giedrei Kaukaitei.

Jie svečių neapvylė. Nežiūrint to, kad kaip tik tuo laiku, kuomet svečiams reikėjo rinktis į koncertą, pradėjo lyti lietus, svečių jis neišgąsdino. Jų prisirinko gana daug.

Prieš pradedant koncertą, "Vilnies" Bendrovės direktorių tarybos iždininkas B. F. Kubilius pasveikino susirinkusius ir priminė, kad turime mielus svečius ir jog išgirsime jų dainas bei muziką. Po to, jis perdavė H. Žebraičiui vesti koncerto visą tvarką.

Pirmiausia scenoje pasirodė kvartetas: Estelle Bogden, Helen Bordner, Roger Žilis ir Jonas Faiza. Kvartetui akompanavo LKM ir Roselando Aido chorų dirigentė Valeria Urbikas. Jie puikiai sudainavo k e l e tą dainų. Vieną iš jų paskyrė buvusiam chorų dirigentui Juozui Kenstavičiui. T o s dainos muzika yra jo paties parašyta.

Po to, pranešė, kad turėsime progą išgirsti taip visų lauk i a m ą operos solistę Giedrę Kaukaitę. Ji taip vikriai ir grakščiai pasirodė scenoje, kad vieni dalyviai atsistojo ploti jai, o kiti prašė tylos, kad greičiau galėtų išgirsti ją dainuojant.

Viešnia solistė pasveikinusi visus pradėjo dainuoti. Jos ryškus tembrinio grožio soprano balsas maloniai ir garsiai nuskambėjo per visą Mildos teatrą. Publika tyliai klausėsi, tarsi norėdama sugerti kiekvieną gaidą. Giedrės dainos ne tik glostė kiekvieno klausytojo širdį, bet ir priminė jaunas dienas.

Antrojoje koncerto dalyje dainavo LKM choras ir Roselando Aido choras diriguojant ir akompanuojant Valeria Urbikas. Abu chorai dainavo kartu.

Dainuoti jiems gerai sekėsi ir visi džiaugėmės, kad ir mūsų menininkai puikiai gali pasirodyti.

Garsusis muzikas, virtuozas Gytis Trinkūnas paskambino pianinu solo. Jam labai puikiai ir žaviai sekasi skambinti. Nežiūrint to, kad mūsiškis pianinas gal ir nėra jau toks patogus ir tinkamas tokio aukšto lygio muzikui. Neatsižvelgiant į aplinkybes, Gytis paskambino labai puikiai. Jis buvo apdovanotas raudonų rožių puokšte.

Vėl sekė taip visų labai mėgiamos ir laukiamos mielos operos solistės Giedrės Kaukaitės dainos.

Už tokį neapsakomai žavėtiną pasirodymą Giedrė buvo apdovanota gyvų gėlių puokšte. Be to, klausytojai net kelis kartus padėkojo jai ne tik gausiais aplodismentais, bet ir atsistojimais.

Po audringo atsisveikinimo, jai vėl teko grįžti į sceną ir vėl padainuoti. Prisipažinsiu, kad mes leidome sau jau perdaug reikalauti. Bet tai buvo padaryta iš didelio nuoširdumo ir susijaudinimo. Tikimės, kad viešnia mums dovanos.

Pasibaigus koncerto programai, dalyviai neskubėjo skirstytis ir apleisti teatrą. Visi sakė, kad jei dažniau turėtume tokių mielų ir šaunių svečių, tai visi pradėtum atjaunėti besiklausydami jų dainų ir muzikos.

Vėliau tęsėsi pasivaišinimas Mildos salėje, kur svečiams buvo paruoštas vaišių stalas. **Julija M.**

Florida skuba į priekį

Florida skuba atsistoti į pirmas gretas. Keli metai atgal ji gyventojų skaičiumi stovėjo 14-oje vietoje, o dabar jau 7-oje. Čia kuriasi smulkioji industrija, kuri vis reikalauja daugiau darbo rankų. Statyba nespėja išpildyti pareikalavimų, dieną naktį dirba, ir vis atsilikusi. Buldozeriai ir kreinai ūžia, burzgia, naujos sienos kyla, naujos gatvės ir nauji keliai tiesiama, ir vis, rodosi, negana. O todėl, kad kiekvienais metais vis prisideda po milijoną gyventojų - atvyksta iš šiaurės apsigyventi.

Florida didžiuojasi, kad kiekvienais metais susilaukia po daugiau kaip 23 milijonus turistų, iš kurių pajamos siekia $3,600,000,000.

Citrus sodai duoda 7,787,-000 tonų vaisių į metus. Florida pasivijo ir toli prabėgo garsiąją Kaliforniją.

Neatsilieka Florida ir sūraus vandens žuvies pristatymu 40 milijonų dolerių vertės į metus.

Dabar surado Floridoje aliejaus-naftos. Jau šimtai šulinių yra gręžiama ir dar bus gręžiama daugiau.

Kur buvo tušti laukai - per mylių mylias pelkės, plynės, balos, susirūpinta iš jų padaryti tinkamas ganyklas. Kur buvo sausa, įvedė vandenį, išmušė gilius šulinius. O kur buvo plynė-bala, ten kasė kanalus, nusausino. Dabar ten ganosi tūkstančiai galvijų. Tų žemių savininkų metinės pajamos - $1,260,-000,000.

Tūkstančiai akrų aptverta aukštomis tvoromis, kur auklėjama arkliai. Jie netinka vežimui traukti, bet jie yra pačios geriausios veislės bėgliai. Už juos mokama ne šimtinėmis, o dešimt tūkstantinėmis. Dar kiti tūkstančiai akrų užvesti cukriniams burokams ir cukrinėms nendrėms auginti, jau nekalbant, kiek rinktinės žemės yra naudojama daržovėms auginti.

Tai, rodosi, jau visko labai daug, bet gali būti dar daugiau. Norėčiau priminti sekamą: Šiuo laiku Floridoje pradeda kurtis broilierių auklėjimo ir vištų bei kiaušinių ūkiai-farmos. Iki šiol tuo gėrėjosi ir turtėjo Georgia ir Alabama valstijos. Bet Florida pradėjo pavydėti, matydama, kaip dideli sunkvežimiai kiekvieną dieną iškraunami dideliuose marketuose. Dabar Florida jau užvedė savo didelius vištų ūkius. Jau pristato savo augintų 48 milijonus broilerių ir 3 bilijonus kiaušinių vartotojams į metus.

Šiuo laiku floridiečiai kiekvienas suvalgo po 20 tuzinų kiaušinių ir po 50 svarų vištienos į metus. Šiai infliacijai nemažėjant, teks valgyti kiaušinių ir vištienos vis daugiau, nes daug pigiau, negu jautiena arba bet kokia kita mėsa.

DZŪKELIS

San Francisco, Cal.

Lapkričio 19 d. Jack Tar puošniame viešbutyje įvyko metinis Tarybų Sąjungos 50 metų sukakties atžymėjimas ir American-Russian Instituto 40 metų gyvenimo atžymėjimas.

Visų pirma primintina, kad šiame mieste ilgametis institutas nemaža pasitarnavo apšvietos bei kultūros klausimu. Šiame institute randasi įvairios rūšies knygų, žurnalų ir laikraščių. Be to, šis institutas turi tamprius ryšius su Tarybų Sąjunga.

O tai vis dėka ilgamečiui Instituto pirmininkui dr. H. Roberts ir kitiems asmenims, kurie aukoja darbo dienas veltui patarnaudami. Beje, šiame Institute randasi įvairių suvenyrų įsigyti.

Pirmiausia H. Roberts šiltai pasveikino gan inteligentišką publiką ir pristatė profesorių J. Acevedo pirmininkauti popietei. Acevedo mokytojauja Kalifornijos universitete. Jo kalba buvo daugiausia apie šių dienų chicanų darbininkų diskriminaciją. Jis sveikino dvi viršminėtas sukaktis ir kartu puikiai gyvuojantį "Soviet Life" žurnalą. Antras taipgi buvo chicanų kilmės kalbėtojas Ramon Flores, papildė pirmininko kalbą apie meksikiečių skurdų gyvenimą.

Kalbėjo jaunas gabus iš Tarybų ambasados ir "Soviet Life" žurnalo redaktorius Anatoly Papov. Jo kalba buvo apie tarybinį gyvenimą.

Kalbėjo kunigas Baird, kad "mes turime baigti pražūtingą karą, turime kovoti už visiems lygias teises, nes mus visus jungia bendra idėja".

Kalbėjo profesorius Harry Steinmetz temoje: "Soviet Psychology, Youth and Peace". Tai buvo įspūdinga ir brandi kalba. Jis net penkiais atvejais lankėsi Tarybų Sąjungoje ir todėl tarybinis gyvenimas jam gerokai pažįstamas. Jis pastebėjęs didelį skirtumą tarp Amerikos ir Tarybų Sąjungos jaunimo.

Priedui šio pokalbio publika gavo progą pasigerėti chicanų artistų kultūra.

L-MA

St. Petersburg, Fla.

KONCERTAS

rengia

L. L. D. 24 kuopa

Laiškanešių salėje

314-15 Ave. So. St. Petersburg, Fla.

Trečiadienį - gruodžio 6 d.

Pradžia 2 val. po pietų Įėjimas $1.50

Dalyvaus iš T. Lietuvos garsūs menininkai. Dainuos pasižymėjusi operos solistė Giedrė Kaukaitė. Pianu skambins Filharmonijos koncertmeistras Gitis Trinkūnas.

Durys atdaros nuo 1-mos valandos.

Norwood, Mass.

Lapkričio 12 d. įvyko LLD 9 kp. susirinkimas. Narių šį kartą atsilankė mažai. Rudens blogas oras vienus narius susirgdino, tai negalėjo ateiti. Kiti šiaip dėl įvairių priežasčių negalėjo pribūti. Bet vistiek atlikome gerą darbą.

Mitingą atidarė pirmininkė S. Rakutienė. Iš valdybos raportų paaiškėjo, kad mūsų kuopa šiais metais turėjo tris parengimus, kurie davė neblogo pelno, kurį dabar paskirstėm pažangiai spaudai: "Laisvei" $100, "Vilniai" $50, "Liaudies Balsui" $50 ir Urugvajaus laikraščiui "Darbui" $25.

Nutarėm turėti parengimą Naujus metus pasitikti. Parengimą vykdysime sekmadienį, gruodžio 31, jei oras bus palankus.

Šiame susirinkime gauta "Laisvės" fondui nuo kai kurių narių aukų. Nedaug turime pinigingų narių. S. Družas aukojo $20 ir žadėjo vėliau aukoti daugiau. Jis nepamiršta ir savo Lietuvoje gyvenančių giminaičių. Broliui prenumeravo "Laisvę" ir pasiuntė dovanų nemažą siuntinį. Družas lankėsi Tarybų Lietuvoje jau du kartus, bet žada sekamais metais vėl vykti ir pažiūrėti savo seną gimtinį kraštą.

Šiuo kart net trys kuopos nariai yra sunkiai susirgę - A. Barišger ir A. Vaitkevičius randasi ligoninėje. Taipgi serga Mary Davidonienė. Gaila gerų draugų. Širdinga jiems užuojauta.

Chicago, Ill. M. UŽDAVINIS

Cleveland, Ohio

LDS 55 kp. susirinkimas įvyks gruodžio 7 dieną, 4 val. popiet, ICA svetainėje, 15901 St. Clair Ave.

Svarbu, kad visi nariai dalyvautų. Rinksime valdybą 1973 metams. Turime rimtų klausimų kuopos gerovei aptarti. Ir turėsime vaišes. KUOPOS VALDYBA

Hartford, Conn.

Laisvės Choras rengia pietus gruodžio 17 dieną. Prasidės 1 valandą. Vieta: 157 Hungerford St.

Prašome visus gražiai praleisti popietę baigiant senuosius metus. Turėsime ir "Kalėdų dieduką" - padės apsimainyti dovanomis po $1 vertės.

KOMISIJA

Chicago, Ill.

VINCO ANDRULIO SVEIKATA TAISOSI

Dienraščio vyriausias redaktorius ir įsteigėjas Vincas Andrulis rimtai susirgo ir likosi išvežtas į Christ Community ligoninę, 4440 W. 95 Street, Oak Lawn, Illinois 60453. Tūlą laiką jo sveikatos stovis buvo labai rimtas, bet pastaruoju laiku jau gali biskutį valgyti ir pasikalbėti.

JUOZAS BUDRIS

Worcester, Mass.

Mirus

ANNA LUKAS

Reiškiame nuoširdžią užuojautą liūdėsyje likusiai šeimai - sūnui Arnestui ir jo šeimai, ir visiems artimiesiams šioje šalyje ir Lietuvoje.

Anna Tamašauskaitė-Lukas atvyko jaunystėje į Worcester, Mass., ir išgyveno čia 54 metus. Ji buvo pažangių organizacijų narė, pažangios spaudos skaitytoja-rėmėja.

Lai būna Annai ramu ilsėtis šioje žemėje.

J. & V. Kielai	Marijona Sukackienė
J. & K. Sabaliauskai	Helen Smith
J. & M. Petkūnai	Agnieška Vasilienė
J. & J. Demikiai	Elzbieta Pilkauskienė
J. & B. Jakaičiai	Jokubas Jaskevičius
P. & P. Petrauskai	Juozas Raulušaitis
P. & M. Petkūnai	Vincas Žitkus
Ona Dudonienė	Marijona Šiupėnienė

Miami, Fla.

Liudnas prisiminimas

JAMES NOVAK

mirė 1971 m. gruodžio 4 d.

Buvęs žymus Lietuvių Socialio Klubo narys. Su širdgėla širdyje minių šią liūdną metinę didžio liūdesio sukaktį.

EMMA NOVAK - žmona

SVEIKINIMAS

Metinių švenčių proga, sveikinu visus gimines Lietuvoje, draugus ir pažįstamus J. A. V. ir visur kitur. Linkiu visiems linksmai praleisti šventes ir būti sveikiems per visus 1973 metus. Taipgi sveikinu ir linkiu geros ištvermės "Laisvės" leidėjams, jos skaitytojams ir rėmėjams.

Karolina Kazlauskienė,
So. Boston, Mass.

SVEIKINIMAS

Sveikinu visus savo draugus ir gimines ir linkiu linksmai ir laimingai praleisti šventes ir Naujus Metus. Ir mano didžiausias troškimas, kad užsibaigtu kas šiuos metus.

L. PLUTIENĖ

Dorchester, Mass.

SEZONINIS SVEIKINIMAS

Širdingai sveikinu visus gimines ir draugus Lietuvoje ir Amerikoje ir linkiu visiems laimingai ir linksmai praleisti šventės ir Naujus Metus.

P. ŽUKAUSKIENĖ

Westwood, Mass.

SVEIKINAME

Sveikiname gimines, draugus, pažįstamus čia Amerikoje ir Lietuvoje. Linkime visiems linksmai ir sveikai sulaukti naujuosius 1973 metus. Lai būna taika pasaulyje!

Jurgis ir **Ona Šilkai,**
Rocky Hill, Conn.

DETROIT, MICH.

Liūdnas mirties prisiminimas

WALTER NORKUS

mirė gruodžio 4, 1960 m.

Paliko dideliam liudesyje sergančią savo mylimą žmoną Anna, mylimą sūnų Walter su šeima, du anūkėlius Dwight ir Nancy, dukterį Frances su šeima, du anūkėlius John ir Lorina, ir daug artimų giminių jo gimtinėje Lietuvoje.

Aš jo mylima žmona Anna sirgdama pragyvenau 12 metų po mylimo Walterio mirties. Nenudžiuvo ašarėlės, kasdien liūdėdama prisimenu tavę. Ilsėkis ramybėje.

ANNA NORKUS

Liūdna Sukaktis

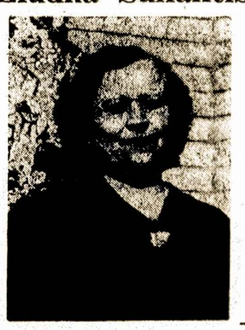

Ona Nečiunskienė

Mirė 1954 m.

Šių metų gruodžio 7 dieną sukaks aštuoniolika metų kai mirtis atskyrė mano mylimą gyvenimo draugę ir dukterų motiną. Mes jos liūdime.

Kazys Nečiunskas, vyras
Adelė ir **Aldona,** dukterys
J. Wilson ir **B. Farrel,** žentai
Hicksville, N. Y.

Bronė ir Walter Keršuliai, vieni veikliausių mūsų judėjimo veikėjų Brooklyne. Kai didžiosios ekskursijos iš Lietuvos mus užplūdo, Keršuliai buvo vieni pirmųjų svečius iš tėvynės pagloboti, kai kuriuos priglausti, visus pavaišinti. Keršulių namai būna Lietuvos svečių su mūsų amerikiečiais susitikimo centru. Grįžę į namus, Lietuvos svečiai dabar siunčia amerikiečiams padėkos laiškus už jų globą Amerikoje. Šiltą padėkos žodį taria ir gerbiamiesiems Keršuliams, primindami, kad jų vėl mielai laukia apsilankant Lietuvoje, kurią jie taip pamilo, kai vėliausiai lankėsi ir gavo progos susipažinti su gražiai klestinčia miela tėvyne.

Gražiai atliktas gražus darbas

Prieš keletą dienų "Laisvės" salėje Arthuras Petrika keliems mūsų parodė jo Tarybų Lietuvoje susuktą filmą. Kaip žinia, Arthuras praeitą vasarą lankėsi Lietuvoje su planu susukti filmą apie matytas vietoves ir jų žmones. O jis turėjo progą plačiai po Lietuvą pavažinėti ir tų vietovių daug pamatyti.

Visų mūsų filmą mačiusių nuomonė, kad Arthuras Petrika gražiai atliko labai gražų darbą. Norime jį nuoširdžiausiai pasveikinti.

Dabar tiktai reikia pasirūpinti, kad filmas būtų pamatytas kuo plačiausios visuomenės. Pirmiausia, žinoma, čia pat New Yorke. Rodosi, geriausia būtų filmo parodymą suruošti sausio mėnesį. Gruodis jau pripildytas parengimais.

Kiek mums žinoma, tai Arthuras filmą parodyti gali šeštadieniais ir sekmadieniais. Šia proga reikėtų pasinaudoti ir tolimesnėms kolonijoms. Jų veikėjai ir organizacijos raginamos tuo pasirūpinti. REP.

Gruodžio 17 d. parengimas

Lietuvių Literatūros Draugijos 185 kuopa ir Aido choras ruošia Laisvės salėje popietę su kava, užkandžiais, menine programa ir paskaita apie prieš 50 metų Tarybų Sąjungos įsisteigimo reikšmę Lietuvai ir visam pasauliui. Grybas parodys filmą iš "Laisvės" koncerto. Parengimas prasidės 2 val. popiet. Vaišės bus po programos.

Kaukaites-Trinkuno koncertas

Visi ruoškimės dalyvauti Carnegie Recital Hall koncerte, kur dar kartą galėsime išgirsti Lietuvos Valstybės Operos dainininkę Giedrę Kaukaitę ir Lietuvos Filharmonijos koncertmeistrį Gytį Trinkūną. Tai bus šeštadienį, gruodžio 9 d., 5:30 val. po pietų. Adresas: 154 West 57th Street, New York City. Bilietų kaina: $5 ir $4. Galima įsigyti bilietus "Laisvės" administracijoje.

Katalikai sukilo prieš kunigą Karvelį

Romos katalikų Transfigūracijos bažnyčioje (Williamsburge) verda tam tikras "sukilimas" arba "revoliucija" prieš kunigą B. J. Karvelį, pasimojusį pravesti tam tikrų bažnyčioje reformų, kurių viena - komunijos dalinimas. Karvelis šalia savęs pasistatė moteriškę, kuriai suteikė teisę dalinti nuodemininkams komuniją.

Daugelis katalikų pasipiktinusiai atsisakė iš "nuodėmingos" moters imti komuniją. Mat, katalikams buvo iš pat mažens įkalbėta, kad nedvasiškio rankos negali dasilytėti komunijos, nes tai būtų "smertelnas griekas". O dabar kunigas Karvelis leidžia paprastai moteriškei dalinti komuniją.

Kun. Karvelis teisinasi, kad popiežius Paulius suteikęs leidimą kunigams pravesti tokią reformą: kur jaučiamas kunigų trūkumas visus aptarnauti, ten leidžiama vienuoliams ir net eiliniams katalikams dalinti komuniją. Bet daugelis katalikų tos popiežiaus paskelbtos teisės niekaip nesupranta, sako kun. Karvelis. Jie atsisako imti ne iš kunigo komuniją. Jiems sunku suprasti, kad kunigai ir eiliniai katalikai yra lygūs žmonės, pastebi Karvelis.

Nežinia, kaip kun. Karvelis galės įtikinti visus savo parapijonis, kad komuniją gali dalinti bet kas, kaip ir paprastus blynelius. Kol kas, daug katalikų prieš ji šiaušiasi.

Veikiausia toji reforma bus pravesta ir kitose katalikų bažnyčiose.

REFORMISTAS

Romos katalikų Transfigūracijos bažnyčioje, kunigo B. J. Karvelio priežiūroje, moteriškė dalina komuniją vienuolei ir kitiems.

ĮVAIRIOS ŽINIOS

PANAMOS MIESTAS. - Nacionalinė Panamos asamblėja (parlamentas) vienbalsiai suteikė pilną galią generolui Omar Torijos kovoti už Panamos Kanalo zonos perėmimą iš Jungtinių Valstijų kontrolės.

BUENOS AIRES. - Argentinoje pragyvenimas spalio mėn. pakilo 4.8%, skelbia statistikų institutas. Per 12 mėnesių pragyvenimas pakilo 54%.

WASHINGTONAS. - Nacionalinė Studentų Sąjunga paskelbė dvi liudėjimo ir protesto dienas - lapkričio 21 ir 22, pagerbimui dviejų užmuštų studentų Baton Rouge, La.

BATON ROUGE, La. - Pietinio universiteto teritoriją patruliuoja policija ir valstijos milicija. Mieste prie gubernatoriaus Edwards raštinės įvyko protesto demonstracija prieš užmušimą dviejų studentų.

WASHINGTONAS. - Pentagonas pripažįsta, kad amerikiečių USO klubai Pietų Vietname pasidarė pelno 5 milijonus dolerių juodojoje rinkoje ir kitose nelegaliose tranzakcijose.

BOSTON. - Policija su šunimis užpuolė streikuojančius ligoninės piketus. 34 streikieriai areštuoti. Ligoninės administracija atmetė unijos reikalavimus.

WASHINGTONAS. - Pasaulinės Bažnyčių Tarybos generalinis sekretorius Potter pasiuntė laišką Nixonui, ragindamas nedelsiant pasirašyti sutartį ir baigti karą Indokinijoje.

BONNA. - Vakarų Vokietijos kancleris Brandtas, laimėjęs rinkimus, nusitarė lankytis pas prezidentą Nixoną ir Anglijos premjerą Heath.

NEW YORKO NAUJIENOS

Miesto finansų administratorius R. Lewisohn pasakė, kad New Yorkas gali išsiversti ir be taksų pakėlimo sekamais metais.

•

Mirė 102 metų amžiaus Mrs. Alice Kohn Pollitzer, ilgametė kovotoja už moterų teises. Ji dalyvavo Civilinių Laisvių Sąjungos ir kitų organizacijų veikloje.

•

So. Brooklyne kilusiame gaisre žuvo trys vaikai. Gaisras sunaikino apartmentą, kur jie gyveno.

•

Kompartijos pirmininkas Henry Winston pasmerkė dviejų juodųjų studentų užmušimą Baton Rouge, La., kaip rasistų kriminalinį žygį. Už tai atsakomybę turi imti ir prez. Nixonas, reiškęs rinkimų vajuje pritarimą ir simpatijas pietiniams rasistams.

•

Lapkričio 18 d. keletas tūkstančių antikarinių kovotojų atžygiavo į Centralinį Parką, kur įvyko masinis susirinkimas. Dalyviai reikalavo Nixono pasirašyti taikos sutartį.

•

Majoras Lindsay pasirašė kontraktus finansiniai padėti neturtingiems seniems žmonėms, projektuose nuomojantiems apartmentus. Apie 5,000 senelių gaus paramos.

•

3,000 gaisragesių su šeimomis susirinko prie miesto rotušės. Jie protestavo prieš gaisragesių įstaigų mažinimą. "Su gaisru negalima žaisti", jie šaukė.

•

Maspetho gyventojas John Zipay, pirmiau dirbęs klerku su $13,000 alga, bandė greit milionieriumi tapti. Jis išviliojo iš žmonių daugiau kaip 3 milijonus dolerių, žadėdamas jiems mokėti po 3% ir 5% į mėnesį uždarbio. Teisme prisipažino prie kaltės. Paleistas po $5,000 kaucija. REP.

•

NEW YORKAS šiais metais turėjo 59.04 colius lietaus. Tai rekordiniai šlapi metai. 1903 metais buvo 58.32 lietaus coliai.

Maskvos cirkas New Yorke

Visame pasaulyje pagarsėjęs Maskvos cirkas atvyko New Yorkan ir jau pasirodė Madison Square Gardene, 8th Ave. ir 31 St.

Pirmas pasirodymas buvo labai sėkmingas. Publikos buvo pilna didžioji salė. Nieko nesutrukdė rabino Kahanės žydų piketininkai. Salėje taipgi keletas trukšmadarių bandė trukdyti programą, bet juos policija greit išpravodijo laukan. Publika entuziastingai sveikino tarybinius cirko dalyvius.

Cirkas tęsis iki sausio 1 d. Daugeliui gera proga ją pamatyti. Biletai parsiduoda po $7.50, $6 ir $4. Iš anksto galima nusipirkti Madison Square Gardene arba galima užsisakyti, šaukiant telefonu 564-4400. JONAS

Serga

Praeitą savaitę draugai Ventai aplankė laisviečius Anastaziją ir Joną Kaulinius, kurie gyvena Huntingtone. Abudu juos radę besiskundžiančius su savo sveikata. Jau daugiau kaip metai draugė Kaulienienė negali kalbėti, o Jonui atmintis prastai betarnaujanti.

Taip pat sužinojome, kad mūsų senas veikėjas ir ilgametis "Laisvės" vajininkas, Povilas Bečis, kuris gyvena Great Necke, buvo priverstas atsigulti ligoninėje. Esąs labai susirūpinęs vajaus reikalais. Labai prašome kitus Great Necko ir apylinkės draugus tuo pasirūpinti. Sveikatos ištyrimui Povilas randasi North Shore Hospital. Linkim visiems draugams sveikatą pataisyt. REP.

Lapkričio 17 d. Klemensas Bready pasidavė operacijai. Jis randasi Veterans ligoninėje. Linkime d. Bready greit atgauti sveikatą.

N. VENTIENĖ

MIRĖ

Lapkričio 21 d. mirė Niujorko Lietuvių Moterų Klubo narė Mary Janulevičienė, sulaukusi 88 metų amžiaus.

Ji buvo pašarvota Maspethe Kodis Funeral Home. Palaidota penktadienį, lapkričio 24 d., Mt. Oliver kapinėse, Maspethe.

Giliausia užuojauta šeimai. I. M.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Anna Baltrušaitienė

Mirė gruodžio 2, 1965

Jau septyneri metai, kai mirė mano mylima žmona Ona ir sūnaus motina. Mes labai pasigendame jos. Ilsėkis ramiai Cypress Hills kapinėse.

William Baltrušaitis, vyras
Arthur Baltrušaitis, sūnus

Brooklyn, N. Y.

Mes padidinom mūsų štabą, kad galėtų greičiau išsiųsti paketus. Greitai siųskite savo paketus mums o mes viską sutvarkysime.

PAKETAI-DOVANOS

Į TARYBŲ SĄJUNGĄ SENA PASITIKIMA FIRMA

Tarnauja ir toliau savo nuolat augančiai klijentūrai 40 metų egzistencijos tradicijose

Jei Jūs esate vienas iš tūkstančių mūsų patenkintų klijentų mes dėkojame Jums už palaikymą. Jei nesate mes kviečiame išbandyti mūsų patarnavimą ir Jūs būsite mums dėkingi.

Tos pačios dienos eiga Paštu gautiems paketams

Dėl naujausių katalogų ir paskutinių nuostatų kreipkitės į:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

PRISIJUNGĘ SU PODAROGIFTS, INC.

723 WALNUT STREET PHILADELPHIA, PA. 19106
Phone (215) 935-3455

Atydos! Naujas adresas—New York Central Office:
240 Fifth Avenue, New York, N. Y. 10001
tarp 27 ir 28 gatvių. Subway iki 28th Street BMT, EE ir RR Busais Num. 1, 2, 5 ir 15

Telephone (212) 725-2449

arba į bet kurią mūsų atstovybę bei skyrių:

BALTIMORE, MD. 21224
3206 Eastern Avenue
DI 2-2374

CHICAGO, ILL. 60622
2242 W. Chicago Ave.
BE 5—7788

CLEVELAND, OHIO 44119
787 East 185th Street
486-1836

DETROIT, MICH. 48210
6460 Michigan Avenue
TA 5-7560

ELIZABETH, N. J. 07201
956A Elizabeth Avenue
354-7608

HAMTRAMCK, MICH. 48212
11415 Jos Campau Avenue
365-6350

HARTFORD, CONN. 06103
11 Charter Oak Ave.
249-6255

KANSAS CITY, KANSAS 66102
18 So. Bethany
AT 1-1757

LOS ANGELES, CALIF. 90026
2841 Sunset Blvd.
382-1568

MIAMI, FLA. 33138
6405 Biscayne Blvd.
FR 9-8712

MINNEAPOLIS, MINN. 55418
2422 Central Ave., N. E.
Telephone: (612) 788-2545

NEW BRITAIN, CONN. 06052
97 Shuttle Meadow Ave.
224-0829

NEW YORK, N. Y. 10003
101 First Avenue
OR 4-3930

OMAHA, NEBR. 68107
5524 S. 32nd St.
731-8577

PARMA, OHIO 44134
5432 State Road
749-3033

PHILADELPHIA, PA. 19123
1013 N. Marshall Street
WA 5-8878

PITTSBURGH, PA. 15222
346 Third Ave.
GR 1-3712

ROCHESTER, N. Y. 14621
683 Hudson Ave.
BA 5-5923

SAN FRANCISCO, CALIF. 94122
1236 — 9th Avenue
LO 4-7981

SEATTLE WASH. 98103
1512 N. 39th St.
ME 3-1853

SOUTH BOSTON, MASS. 02127
390 West Broadway
AN 8-8764

SOUTH RIVER, N. J. 08882
168 Whitehead Ave.
257-2113

TRENTON, N. J. 08611
730 Liberty Street
LY 9-9163

VINELAND, N. J. 08360
Parish Hall
West Landis Ave.
(609)691-8423

WORCESTER, MASS. 01604
82 Harrison Street
798-3347

Rochester, N. Y.

Senųjų lietuvių eilės retėja. Mūsų nedidelė lietuvių kolonija šiais 1972 metais neteko 22 asmenų. Štai sąrašas šiais metais mirusių lietuvių:

Juozas Gudonis 77 metų, kunigas Valukevičius 54 m., Nancy Baržvich 62 m., Raymond Miller 52 m., Čisilia Levonas 68 m., Marg. Paurienė 72 m., Eleanor Veželienė 74 m., Katrina Janaitienė 79 m., K. Saverinienė 69 m., St. Davidonis 75 m., Petras Washe 51 m., Wm. Worinkevičius 76 m., Pranas Malinauskas 87 m., Vilimas Wissmas 89 m., Juozas Saverinas 74 m., Petronelė Žemaitis 80 m., Petras Koris 58 m., Helen Mastavskienė 84 m., Kazys Šlėvas 80 m., Juozas Karmis, Juozas Rasimas, Antanas Saunoris, J. Miller-Melnikienė.

Mirusiųjų šeimoms reiškiame gilią užuojautą. C. Z.

Helsinkis. - Pasaulinė Taikos Taryba atsišaukė į visus prieš kolonializmą kovotojus remti Puerto Rico liaudį, kovojančią už nepriklausomybę. Taryba taipgi ragina paleisti iš kalėjimų politinius kalinius, kovojančius prieš neokolonializmą ir už savo šalies laisvę.

TWO WEEKS ONLY

Nov. 23 to Dec. 6

Anton Chekhov's

"BELATED FLOWERS"

Wide-screen in color

Russian dialogue with Eng. subtitles

Music by Berlioz - "Symphonie Fantastique"

Starring: Olga Zhizneva
Irina Lavrenty
Alexander Larev

REGENCY THEATRE
B'way & 68th
Tel.: 724-3700